

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra anglistiky

Diplomová práce

Povstání Jakobitů na počátku 18. století
a jeho odraz v literatuře

Jacobite Risings and its Reflection
in Literature

Vypracovala: Bc. Marie Kubná
Vedoucí práce: Mgr. Linda Kocmichová

České Budějovice 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem odhalování plagiátů.

České Budějovice dne

.....

Marie Kubná

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat paní Mgr. Lindě Kocmichové, za její trpělivost, vstřícnost, cenné a přínosné rady, které mi při psaní práce udělovala, a především za důvěru zaštitit toto téma svým jménem.

Anotace

Diplomová práce s názvem *Povstání Jakobitů na počátku 18. století a jeho odraz v literatuře* se zabývá historickou a literární analýzou za pomoci historických textů, které popisují průběh jednotlivých povstání a atmosféru Skotska. Cílem diplomové práce je porovnání historických románů od čtveřice vybraných spisovatelů a zjištění, zda se historie stává pouze pozadím či ústředním motivem děje. Vybraní zástupci literární scény jsou sir Walter Scott, Nigel Tranter, Neil Munro a Anya Seton. První část diplomové práce je teoretická a zabývá se popisem žánru historického románu a rozepsáním historických událostí na počátku 18. století. Druhá část je praktická a věnuje se analýzám jednotlivých románů. Cílem těchto analýz je zachycení odlišností textů a jejich propojení s historickými fakty.

Klíčová slova: jakobité, Rob Roy, povstání, Skotsko

Abstract

The Diploma thesis, *Jacobite Risings and its Reflection in Literature*, deals with historical and literary analysis with the aid of historical texts, which describe events and mood of people in the course of Jacobite risings in Scotland. The aim of this thesis is to compare historical novels from fourth of the chosen authors and to find out if history is only background or the main theme of the story. The chosen representatives of historical novels are Sir Walter Scott, Nigel Tranter, Neil Munro and Anya Seton. The first part of the thesis introduces the theory and characterization of the genre of historical novel and describes historical events at the beginning of the 18th century. The next part focuses on analysis of the chosen historical novels. The objective of the analysis is to point out the differences of the texts and the connection of the story with historical facts.

Key words: Jacobites, Rob Roy, rising, Scotland

Obsah

1	Úvod	1
2	Historický román	2
2.1	Vznik historického románu	2
2.2	Historický román a jeho znaky	3
2.3	Typy historického románu	5
3	Historie Skotska	8
3.1	Začátek rebelií	8
3.2	Jakobitské povstání 1715 a 1719	10
3.3	Jakobitské povstání 1745	11
4	Spisovatelé historických románů zasazených do prostředí Skotska	14
4.1	Walter Scott (1771-1832)	14
4.1.1	Rob Roy	15
4.2	Neil Munro(1863– 1930)	19
4.2.1	The New Road	20
4.3	Anya Seton (1904 – 1990)	24
4.3.1	Devil Water	25
4.4	Nigel Tranter (1909 – 2000)	31
4.4.1	MacGregor's Gathering	32
4.4.2	The Clansman	38
4.4.3	Gold for Prince Charlie	44
5	Závěr	50
6	Summary	52
	Bilbiografie	54
	Přílohy	58

1 Úvod

Ve své diplomové práci se zaměřuji na historickou a literární analýzu historických románů, jejichž děj se odehrává na počátku 18. století v průběhu Jakobitských povstání. Cílem této práce je porovnání historických románů od čtveřice vybraných spisovatelů a zjištění, zda se historie stává pouze pozadím či ústředním motivem děje. Vybraní zástupci skotské literární scény jsou sir Walter Scott, Nigel Tranter a Neil Munro. V práci se také věnuji analýze románu od americké spisovatelky Anny Seton.

V první části této práce je charakterizován historický román, rozepsán jeho vývoj a typologie jednotlivých literárních osobností, jako jsou Dagmar Mocná, Josef Peterka, Blahoslav Dokoupil, Ladislav Nagy či zahraniční kritik György Lukács. V druhé části se zaměřuji na rozepsání historického období, v němž se odehrávají Jakobitská povstání. Nejdříve budu popisovat události, které předcházely národním nepokojům, které propukly v letech 1715, 1719 a naposledy 1745 kdy byl skotský národ definitivně poražen. Historické romány, na něž se diplomová práce zaměřuje, jsou zasazeny do různých období těchto nepokojů. Román *Rob Roy* od Waltera Scotta je zasazen do období před rokem a v průběhu roku 1715. Trilogie od Nigela Trantera vypráví příběh od roku 1715 a končí po roce 1745. Anny Seton děj své knihy *Devil Water* vsadila do období 1709-1746 a Neil Munro ve svém románu *The New Road* popisuje události mezi jednotlivými povstáními v roce 1733.

Důležitou částí diplomové práce bude kapitola, jejíž podkapitoly se budou věnovat jednotlivým spisovatelům a vybraným románům. U každého spisovatele sepíši stručnou autobiografii a provedu rozbor vybraného díla či děl. Celkově se jedná o čtyři spisovatele a 6 historických románů. Budu se soustředit na historickou akurátnost a literární zařazení do typologie historického románu. Jako první bude analyzován román *Rob Roy* od sira Waltera Scotta, jenž je považován za zakladatele historického románu. Výsledkem práce bude rozbor historických událostí, které jsou v dílech uvedeny a jejich propojení s historickými fakty.

2 Historický román

V knize *Encyklopedie literárních žánrů* od Mocné a Peterky nalezneme výstižnou a jednoduchou definici:

„Románová fikce o minulosti, již autor sám neprožil.“¹

Definice historického románu je nám blíže popsána jako dílo podané z pera autora, který v dané době nežil a opírá se o informace, jež získal studiem či bádáním. I přesto shledáváme rozdíly u jednotlivých děl historického románu a u jednotlivých autorů. Jedná se nám nejvíce o míru autentičnosti historických údajů a to nejenom o faktech, ale i způsobu, jak je daná doba vykreslena. Spisovatel historických románů z větší části píše jazykem své doby a jeho styl nepřenáší do dob minulých. Ke zvýraznění historie mu slouží pojmenování díla, letopočty, zlomové historické okamžiky, doboví hrdinové a jejich jména či jazykové archaismy.

V porovnání s ostatními žánry jako je sci-fi či fantasy nám historický román zprostředkovává způsob života a historické události, které se udály v reálném životě a jsou podloženy fakty. Tento žánr také zahrnuje široké čtenářské publikum od naivních až po zkušené čtenáře či od dětí až po dospělé.²

V této kapitole se podíváme, jak historický román vznikl a jaké základní znaky by měl obsahovat.

2.1 Vznik historického románu

Na počátcích vzniku historického románu jako nového žánru stál skotský spisovatel sir Walter Scott. Tvorba významného skotského spisovatele sahá na počátek 19. století, kdy se Evropa vzpamatovávala po pádu francouzského císaře Napoleona I. Bonaparte. Někteří literární teoretici oponují, že původ historických románů sahá až do antiky či středověku. Nicméně tyto díla jednají s historií pouze jako s kostýmem a kulisou. Můžeme tento jev pozorovat i na popisu psychologie hrdinů či na dobových mravech, které pocházejí ze současnosti autora. Specifika historického románu spočívají v hrdinovi, který osobitě jedná v souvislosti k danému období a společenským poměrům. Popis jeho charakteru a činů je velmi dobře propojen s atmosférou historické doby. Impulsem ke vzniku historického románu byla potřeba čtenářů vyrovnat se svojí

---

¹MOCNÁ, Dagmar a PETERKA Josef. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004, str. 239

²Tamtéž, str. 239-240

národní historií. Tato potřeba vyvstala v důsledku změn ve vnímání minulosti širokou masou obyvatelstva. Například slavná Francouzská revoluce a osvícenství ovlivnilo myšlení lidí nejen ve Francii, ale i v ostatních zemích. Díky revolučním bojům a válkám Francie s ostatními velmocemi, docházelo k vytváření masových armád, do kterých byli verbováni i prostí občané a sedláci. Ti měli možnost během bitev v Evropě poprvé poznat jiné kultury a národy a pochopit vlastní existenci jako něco historicky podmíněného, co ovlivňuje jejich každodenní život.

Jako jiný příklad nám může sloužit Německo, které v té době bylo roztržité na malé územní celky, které znemožňovaly politickou a ekonomickou sjednocenost. Němečtí vlastenečtí revolucionáři naráželi na tuto národní roztržitost a je tedy přirozené, že se v této situaci orientovali na německé dějiny. Vnesli do jejich přítomnosti bývalou národní sjednocenost a velikost pomocí uměleckého ztvárnění příčin úpadku a rozpadu Německa jako celku. Georg Lukács shrnuje situaci v Evropě ve své knize *The Historical Novel*:³

“... it is clear that these movements – real mass movements- inevitably conveyed a sense and experience of history to broad masses. The appeal to national independence and national character is necessarily connected with a re-awakening of national history, with memories of the past, of past greatness, of moments of national dishonour, ...”⁴

Uvědomování si spojitosti mezi národními dějinami a světovými dějinami dosáhlo vrcholu po pádu Napoleona. Všechny události, politické převraty a změny ve vědomí člověka v celé Evropě připravily půdu pro vznik Scottova historického románu.⁵

2.2 Historický román a jeho znaky

Jak popsal Blahoslav Dokoupil, nemůžeme zařadit do historického románu každé dílo o rozsahu románu, jehož děj je zasazen v minulosti. Abychom mohli určit, zda je náš román historický musíme ho podrobit zkoumání, jestli splňuje typologické aspekty. Ve svém díle *Český historický román 1945 - 1965* uvádí Blahoslav Dokoupil čtyři aspekty a jeden nadřazený, tj. aspekt konkrétnosti.

Prvním aspektem je aspekt časového odstupu. Při zkoumání románu musíme vycházet z pozice autora. Je důležité, zda autor danou dobu sám prožil nebo o ní píše

---

³LUKÁCS, György. *The Historical Novel*. Lincoln: University of Nebraska Press, 1962, str. 19 - 26

⁴Tamtéž, str. 25

⁵Tamtéž, str. 31

ze zprostředkovaných informací. Pozice čtenáře nemá při určování, zda se jedná o historický román žádný význam, jelikož jeho pozice neovlivňuje charakteristiku díla. V literární vědě je autor, který dobu prožil nespolehlivý, jelikož je ovlivněn vlastními zážitky a pocity z dané doby, a tudíž nám nemůže zprostředkovat fakta z uzavřené minulosti. Historický román tedy pochází z pera autora, který má dostatečný odstup od minulosti a chybí mu osobní zkušenost. Vzniká nám tedy otázka, kolik času musí uplynout od historické události, aby se dala nazývat minulostí. Dokoupil uvádí, že přibližná doba činí 60 let. Svůj závěr odůvodňuje faktem, že pamětník té doby je členem nejstarší generaci a společnost okolo něho vnímá událost oné doby, jako uzavřenou minulost. I přesto se může stát, že takovýto pamětník bude psát román, ale už se do jeho postoje promítá společensky přijatý význam a koncept dané události.

Podle tematického aspektu rozdělujeme historický román na historický román individua, historický román společnosti a historický román děje. Abychom byli schopni román detailněji analyzovat, musíme do tematického aspektu doplnit hledisko ideové a hledisko historické konkrétnosti. Historickým románem, který dosahuje historické konkrétnosti je dílo, jež se dá přiřadit k románu společnosti, obsahuje osudy hrdinů (individuů) a je zasazen do doby, jejíž společenské změny a jevy ovlivňují charakter individua.

Dalším hlediskem je aspekt vzájemného poměru historických faktů a autorské fikce. Tento aspekt je další podmínkou k dosažení historické konkrétnosti dané doby. Historickou konkrétností nemyslíme pouze izolované děje, data a kvantitativní údaje. Jak píše Blahoslav Dokoupil:

„Podstatou historické konkrétnosti však není hodnověrnost jednotlivých faktických údajů, nýbrž pravdivé zobrazení podstaty popisované doby, její společenské struktury a vztahů mezi sociálními skupinami v jejím rámci.“⁶

Využití historických faktů pomáhá autorovi dosáhnout historické konkrétnosti, ale přitom nezáleží na jejich míře použití. Historické konkrétnosti lze dosáhnout jak za malé, tak vysoké frekvence. Ovšem ani vysoká míra historických faktů nezaručuje, že dané dílo je historicky konkrétní, nýbrž by se takové dílo dalo nazvat historizujícím románem.

---

⁶DOKOUPIL, Blahoslav. *Český historický román 1945 - 1965*. Praha: Československý spisovatel, 1987, str. 27

Posledním hlediskem Blahoslava Dokoupila je aspekt kompoziční. Zde se typologie historického románu člení na polycentrický román – kronika, monocentrický román- kronika, polycentrický román zhuštěné epické výstavby a monocentrický román zhuštěné výstavby. První román obsahuje více hlavních postav či má kolektivního hrdinu, jejichž činy či život je seřazen chronologicky. U druhého typu románu sledujeme hlavního hrdinu podle jeho životních osudů, jež jsou sepsány chronologicky. V tomto typu románu je jeho život zapojený do života ostatních postav a je zasazen do dobového společenského kontextu a prostředí. Třetí typ je charakterizován zvýšenou mírou na sobě závislých ucelených historických dějů a několika ústředními hrdiny. Čtvrtý typ románu má jednoho hlavního hrdinu, jehož život je dramaticky popsán ve sletu historických událostí, které se udály během jeho života.⁷

2.3 Typy historického románu

Podle Blahoslava Dokoupila:

Typ dokumentární – základním aspektem tohoto historického románu je soustředění se na historická fakta a fiktivní doplnění méně podstatných mezer v dostupných informacích, aby se dosáhlo souvislého vyprávění, či motivování události a jednání postav. Fikce tu má roli podpůrnou a doplňkovou. Tento typ historického románu postupně přechází do literatury faktu.

Typ čistě epický je protikladem typu dokumentárního. Fikce zde zastupuje větší část a historická fakta jsou pouze podružná a pomocná. Hrdinové jsou zcela nebo částečně fiktivní. Dějové konflikty nejsou historicky významné a jedná se především o lidské vášně.

Typ projekční má blízko k typu čistě epickému svým uměleckým vyjádřením fikce. U tohoto typu na rozdíl od ostatních typů hraje velkou roli zvolené období, téma či konflikt, které jsou vybrané samotným autorem, jež má k nim nějaký vztah. Historická doba tu slouží jako zrcadlo autorovy přítomnosti. Odráží morální a ideové problémy autorovy doby. Problémem tohoto typu je fakt, že hrdina jedná podle vlastních morálních hodnot a nikoliv podle konkrétních historických událostí. Nalezneme zde historický rámeček, avšak nehistorická podstata postavy, do níž vkládá své pocity autor, nám posouvá dílo svou pochybnou historickou konkrétností spíše

---

⁷DOKOUPIL, Blahoslav. *Český historický román 1945 - 1965*. Praha: Československý spisovatel, 1987, str. 11 - 39

k hranicím historizující prózy. Dílo nevychází z analýzy zobrazované doby nýbrž z autorovy ideje, kterou zasazuje do historie.

Typ přechodný je směs předchozích typů, kdy se k historické dokumentaci připojují epická schémata (romantická, sentimentální, dobrodružná témata) anebo výrazně psychologicky propracovaní moderní hrdinové.

Typ syntetický je vylepšený typ přechodný. Zde se prolínají pouze přednosti předchozích typů. Z hlediska dokumentárního typu si bere detailní poznání dané doby a vypouští nepodstatná fakta. Z typu epického mluvíme o vykreslení lidského osudu ve spojení s historickými fakty. Projekční typ poznáme díky navázání vztahu mezi aktuálními otázkami a historií, kdy nekládá do minulosti věci, které by jí nebyly vlastní.⁸

Typologie podle Mocné a Peterky se zabývá pojetím problému mezi přítomností a minulostí:

Typ mimetický představuje historické události v jejich faktech a snaží se o co největší věrohodnost, čímž dosahuje autorovo informovaností. K tomuto typu můžeme přiřadit například Waltera Scotta či Aloise Jiráska.

Typ projekční je protikladem předchozího typu a připomíná projekční typ uvedený Blahoslavem Dokoupilem. Minulost zde slouží jako možnost promítnout problémy autorovy současnosti.

Typ atraktivizační neboli kostýmní používá minulost jako rámec, do kterého autor zasazuje dobrodružné a romantické příběhy o lásce a cti, které nelze zasadit do autorovy přítomnosti a historický rámec jim poskytuje přitažlivost.⁹

Pohled na historický román očima Ladislava Nagyho

Ladislav Nagy, český literární vědec, pohlíží na současný zájem o historii a množící se romány s historickou tematikou. Dnešní čtenáři jeví větší zájem o historii, který se ve velmi malé míře podobá historismu devatenáctého století. Zájem o historii se ovšem neprojevuje pouze v literatuře, ale také v kinematografii, tematických

---

⁸DOKOUPIL, Blahoslav. *Český historický román 1945 - 1965*. Praha: Československý spisovatel, 1987, str. 29 - 33

⁹MOCNÁ, Dagmar a PETERKA Josef. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004, str. 240

zábavných parciích či v historickém šermu. Podle Nagyho znamená psaní o historickém románu, jakési překlenutí propasti mezi časem a místem:¹⁰

„... mezi tím, co je, a tím, co možná bylo, mezi tady a tam někde.“¹¹

Důležitým prvkem pro psaní historických románů je interpretace, bez které se autor neobejde. Ze svého historického bádání, musí zvolit pasáže historie, o kterých bude psát. Důvodem je hutnost či řídkost záznamů, se kterými pracuje. Tento krok způsobuje vynechání některých nepodstatných událostí či dovyplnění prázdných míst u událostí, u nichž fakta a záznamy chybějí. Podobně jako Mocná, Peterka a Dokoupil, Nagy přiznává, že autor historických románů je nucen používat při psaní strategií k dosáhnutí věrohodnosti textu, kdy určuje svým psaním míru fikce a pravdy.¹²

---

¹⁰MOCNÁ, Dagmar a PETERKA Josef. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004, str. 8-17

¹¹NAGY, Ladislav. *Palimpsesty, heterotopie a krajiny: historie v anglickém románu posledních desetiletí*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016, str. 17

¹² Tamtéž, str. 33 -34

3 Historie Skotska

3.1 Začátek rebelií

Hnutí Jakobitů známé jako Jacobitism je výraz odvozený od latinského slova *Jacobus* neboli *James*. Jakobité projevovali svou přízeň, ke staré královské linii Stuartovců, sérií povstání a spiknutí, které za sebou zanechaly nesmazatelnou stopu hrdinství jak na bojišti, tak i na popravišti. Toto téma jakobitských povstání přitahuje autory románů díky jedinečnému kouzlu.¹³

Osud království a obyvatel neměli v rukou panovníci, ale přirození vládcí, mezi něž patří šlechta, panstvo a městská elita. Důležitým úkolem každého Stuarta v exilu bylo získání si těchto aristokratických skupin na svoji stranu a přesvědčit je k podpoře povstání. Existují dvě myšlenky, které vedly k víře v Jakobitské přesvědčení. Prvním přesvědčením bylo nezrušitelné dědické právo a druhým byl kult mučednictví a loajality ke Stuartovcům. Vyhnaní Stuartovci potřebovali svrhnout režim, který byl slabý anebo nepopulární. K tomu byla nepostradatelná síla, která mohla přijít pouze ze dvou směrů. První forma síly byl zásah zahraniční vlády ve jménu vyhnané dynastie anebo vnitřní povstání ve jménu jakobitské věci v období politické nejistoty.¹⁴

Po smrti krále Karla II nastoupil na anglický trůn jeho bratr Jakub II. Ten se potýkal od své korunovace s problémy, za které si převážně mohl sám. Největší potíží byla otázka náboženského vyznání. Jakub II byl katolického vyznání, zatímco velká část tehdejšího obyvatelstva Anglie byla protestantská.¹⁵

Bruce Lenman uvádí o Jakobovi II:

„Whatever chance he may have had of regaining Scotland was thrown away by the almost unbelievable arrogance and ineptitude of James himself.“¹⁶

Nejenom náboženské vyznání, ale i Jakubovo obdiv k vládě svého bratrance Ludvíka XIV, která byla absolutistická, a jeho touha zavést podobné poměry i v Anglii, se stávala nepřijatelným pro království. Během své krátké vlády (1685-1688) se snažil o zrušení veškerého omezení vůči katolíkům a chybně si myslel, že může protestanty obrátit ke katolickému vyznání. Další Jakubovou chybou bylo dosazování svých

---

¹³LENMAN, Bruce. *The Jacobite Risings in Britain, 1689-1746*. London: Eyre Methuen, 1980, str. 11- 12

¹⁴Tamtéž, str. 11- 20

¹⁵Tamtéž, str. 29 - 35

¹⁶Tamtéž, str. 29

stoupenců do úřadů. Největší problém vyvstal, když se Jakobovi II narodil syn, dědic trůnu. Jakub II měl dvě dcery protestantského vyznání, ale jeho novorozený dědic vyvolával v zemi obavy z dalšího katolického panovníka. Po všech událostech se skupina šlechticů z vládnoucí třídy rozhodla o svrnutí Jakuba II. Řešením na všechny problémy protestantské Anglie, se zdál být Vilém III Oranžský, jenž byl manželem Marie II Stuartovny, dcery Jakuba II. Vilém III se vylodil na území Anglie a bez boje získal anglickou korunu. Historik Lenman uvádí, že Jakub II jako gesto své abdikace vhodil královskou pečeť do řeky Temže. Svržení krále Jakuba II se nazývá Slavná revoluce, jež se odehrála roku 1688. V Irsku byla změna panovníka prosazena silou a později tak bylo učiněno i ve Skotsku. Když Jakub II utekl ze země, bylo ve všech oficiálních prohlášeních uvedeno, že se Jakub II vzdal moci. Roku 1689 vydalo Skotské shromáždění listinu *Claim of Right Act*, ve které uvádí, že se Jakub II vzdal skotské koruny. Své tvrzení podpořili několika Jakobovými proviněními. Například obvinili Jakuba II ze změny legální omezené monarchie k svévolné absolutistické moci. Skotské shromáždění nabídlo korunu Vilému III a Marii II. Zatímco Vilém III hladce získal anglickou korunu, ve Skotsku bylo obtížné hájit postavení Jakuba II, který nebyl přítomný. Ve Skotském shromáždění byla pouze hrstka Jakobitů a jejich vůdce John Graham z Claverhouse, vikomt z Dundee, který nadále podporoval Jakuba II, byl označen za buřiče proti vládě Skotska. Vikomt Dundee prohlásil, že je pro něho nemožné žít v míru pod jejich vládou a že nebude akceptovat jinou vládu než krále Jakuba II. Z tohoto sledu událostí vzniklo první jakobitské povstání 1689, které bylo vedené jedním ambiciózním vojákem dožadujícím se dědických práv vytlačené dynastie.¹⁷

Vikomt Dundee a John Graham z Claverhouse jeli vzbouřit Skoty ze Skotské Vysočiny, aby podpořili krále Jakuba II. 27. července se odehrála bitva u Killiecrankie, ve které se proti sobě utkaly síly zastupující krále Jakuba II a Viléma Oranžského. Armáda Jakuba II byla vedena vikomtem Dundee, který byl v bitvě zabit, avšak skotské klany zvítězily a po jejich vítězství se k nim přidaly další klany u Blair. Další bitva se odehrála u Dunkeldu, kde byli Jakobité po čtyřech hodinách rozdraceni. Po této bitvě podepisují vůdcové klanů dohodu o podpoře Jakuba II. Jakub II je poražen v Irsku v bitvě u Boyne 1. července 1690. William nabídl milost všem vůdcům, pod podmínkou

---

¹⁷LENMAN, Bruce. *The Jacobite Risings in Britain, 1689-1746*. London: Eyre Methuen, 1980, str. 29 - 35

složení přísahy věrnosti. Vůdcové tak učiní až na konci roku 1691, kdy získávají povolení od Jakuba II.¹⁸

Jakub II se uchýlil do Francie ke svému bratrancovi Ludvíkovi XIV jako host v paláci St. Germain. Pro Jakobity bylo příhodné, že byl Jakub II ve Francii a mohli tak vzbuzovat sentimentální nadšení, když vypadal jak žalostný a bezmocný vyhnanec. Pro Jakuba bylo jednoduché zastupovat v exilu symbol vzdoru jakékoliv politiky.¹⁹

V roce 1701 umírá Jakub II a Ludvík XIV uznává jeho syna Jakuba Edwarda Stuarta jako nástupce Jakuba III anglického a VIII skotského, také zvaného jako Starý nápadník trůnu. Jakub III se pokusil neúspěšně v roce 1708 o další povstání. V únoru vyplula francouzská flotila s armádou a s Jakubem do Skotska podpořit Jakobity, ale díky nepříznivým větrným podmínkám a královskému námořnictvu, se flotila vrací do Francie.²⁰

3.2 Jakobitské povstání 1715 a 1719

Po smrti Viléma Oranžského usedá na trůn královna Anna, která po své smrti zanechá zemi bez dědice. O trůn se hlásí prapranuk Jakuba I, Jiří I Hannoverský, který byl jediný příbuzný protestantského vyznání. Jakub III si nárokoval trůn také a získal velkou podporu ve Skotsku, ale i v malé části Anglie. Jakobité povstali po celé zemi pod vedením lordů a hrabat, jako byli například hrabě z Mar, hrabě z Derwentwater, lord Nithsdale, Kenmuir a další.²¹

Během tohoto jakobitského povstání se událo několik bitev, které rozhodně stojí za zmínku. V listopadu roku 1715 se odehrály dvě bitvy. První byla bitva u Prestonu, kde se Jakobitská armáda vzdala 14. listopadu. Druhá bitva probíhala u Sherrifmuiru, kde se utkal vévoda z Argyll a hrabě z Mar, který po prohře prchl i s mnoha horaly do Perthu. Jakub III se vylodil ve Skotsku až 22. prosince blízko Aberdeenu, bohužel onemocněl a do Perthu se dostává až 9. ledna. Argyll nabírá vojáky a míří do Perthu odkud na přelomu ledna a února prchají Jakobité do Dundee. 4. února prchá i Jakub III zpět do Francie. Jakobité se rozprchnou do svých domovů ještě dřív, než se stihnou utkat s armádou pod velením vévody z Argyll.²²

---

¹⁸BARTHORP, Michael. *The Jacobite Rebellions, 1689-1745*. London: Osprey Pub, 1982, str. 3-5

¹⁹LENMAN, Bruce. *The Jacobite Risings in Britain, 1689-1746*. London: Eyre Methuen, 1980, str. 51

²⁰BARTHORP, Michael. *The Jacobite Rebellions, 1689-1745*. London: Osprey Pub, 1982, str. 6

²¹Tamtéž, str. 6

²²Tamtéž, str.7 - 9

Důsledky tohoto povstání zasáhly jak Skoty, tak i samotného Jakuba III. Ve Skotsku proběhla snaha o odzbrojení a zpacifikování klanů, ale to se nepodařilo díky členitému území Skotské Vysočiny. Významným Jakobitům byly zabaveny majetky, a i Jakobité na území Anglie byli potrestáni. Jakub III musel opustit Francii na rozkaz Ludvíka XV, který chtěl lepší vztahy s Anglií. Švédský král Karel XII nabídl vojenskou pomoc k dosazení Stuartů zpět na trůn z osobní touhy po pomstě Jiřímu I, ale toto spiknutí bylo odhaleno. Taktéž hlavní španělský ministr chtěl přistát v Anglii s 5 000 muži, ale Francie o těchto plánech upozornila Anglii a ta učinila protiopatření.²³

Čtyři roky po tomto neúspěšném povstání se pokusili Jakobité o další povstání za pomoci Španělska. Ze Španělska vyrazily dvě expedice, avšak první byla rozehnána bouřkou a druhá nezískala početnou podporu ze strany skotských klanů. V roce 1719 bylo povstání ukončeno v bitvě u Glenshiel. Roku 1720 nastala pro Jakobity šťastná událost, kdy se narodil Karel Edward Stuart, zvaný též mladý následovník trůnu.²⁴

3.3 Jakobitské povstání 1745

Od posledního povstání si v Anglii upevnila vládnoucí postavení Hannoverská dynastie v čele s Jiřím II. Ve Skotsku se roku 1739 formuje Regiment Horalů, pojmenovaný Černá hlídka, který dohlíží na zdejší pořádek. Jako následky předchozího povstání se zpřístupňují odlehlé části Skotské Vysočiny, staví se cesty a pevnosti a zabavují se zbraně. Mezi Anglií a Francií vládne rozkol, 1741 se přidávají na opačné strany ve Válgách o rakouské dědictví. Francie nahlíží na Jakobity jako na příležitost k oslabení Anglie. V úvahu jako dědic trůnu připadá Karel III, jelikož jeho otcí Jakobovi III je tou dobou 60 let.²⁵

Roku 1745 započalo poslední a nejznámější jakobitské povstání, po kterém už nebylo Skotsko nikdy stejné jako dřív. 24letý Karel III přistává na břehu Skotska až roku 1745 a i přes zprvu neochotné připojení Horalů, rady svých přátel a bez pomoci Francouzů si pevně stojí za svým rozhodnutím získat zpátky své dědictví. Na jeho hlavu byla v té době vypsaná odměna 30 000 liber. I přesto, že klany nemohly nic získat ve spojení s princem Karlem, postupně získával jejich větší a větší podporu. Klany ze západu byly princovo nejsilnější zbraní. Můžeme jmenovat klan MacDonalds, Chattan, Cameron, MacLeans a také klan MacGregor vedený Jamesem Morem, jenž byl

---

²³BARTHORP, Michael. *The Jacobite Rebellions, 1689-1745*. London: Osprey Pub, 1982, str. 9

²⁴Tamtéž, str. 9-10

²⁵Tamtéž, str. 10 11

synem Roba Roye. Anglický generál John Cope, který velel ve Skotsku, pomalu shromáždil vojáky a s armádou prince Karla se utkal v bitvě u Prestopans. Karel III pár dní před bitvou dobyl Edinburk, prohlásil svého otce králem a sebe jako regenta. Bitvu u Prestopans vyhrál princ Karel III a dále postupoval za hranice Skotska, kde dobývá město Carlisle a dostává se až k městu Derby. Odtud se jeho armáda vrací zpět do Edinburku. Postup směrem do Anglie a případně Londýna byl možný, ale vojsko Karla III bylo oslabené dezercí a anglické posily by mu přistály za zády. V Edinburku se princ obklopil dvorem, zabavil obyvatelům peníze, krmivo a koně. Po celý měsíc čekal na pomoc z Francie, která ale poskytla velmi málo. Mezitím jeho nepřátelé přistáli na řece Temži a pochodovali do Newcastleu. Bez možnosti útěku a s odměnou vypsanou na jeho hlavu, napsal naposledy svému otci dopis, ve kterém stálo, že si buď zemi podrobí anebo zahyne.²⁶

Jakobitská armáda opustila Edinburk a vydala se verbovat další vojáky, jichž nebylo mnoho. Všichni Jakobité v čele s princem Karlem III se sešli u Derby. Princ chtěl dále pokračovat až do Londýna, ale jeho rádci se přikláněli ke stažení do Skotska. Důvody byly hned dva a to: dvě vojska blížící se ze dvou směrů a vidina posílení jakobitské armády připojením se k francouzským oddílům, které přistály na skotské pevnině. Princ byl z ústupu sklíčený a v jeho armádě upadala morálka a disciplína. Jakobité začali obléhat hrad Stirling a v lednu vyhráli bitvu u Falkirku. Dlouhé obléhání Stirlingu přimělo mnoho Horalů dezertovat. Princ je zpraven o dezercích, bezvýslednosti obléhání a nebezpečí setrvání u hradu Stirling. Princ se i s vojskem stahuje na zimu do Skotské vysočiny. Anglická vojska se snaží zatknout prince Karla u hradu Moy, ale plán selhává. Anglický generál Cumberland se snaží dohnat prince a jeho armádu, ale je zpomalen špatným počasím. V dubnu roku 1746 mnoho mužů dezertuje z jakobitské armády kvůli nedostatku jídla. Jakobité se 15. dubna snaží překvapit anglická vojska, ale jejich disciplína, bídný stav a zabloudění na cestě způsobí, že nestihnou včas dorazit k anglickému táboru, a musí se stáhnout zpět.²⁷

Muži jsou po předchozí neúspěšné noci vyčerpaní a trpí hladem. 16. dubna se odehrává známá bitva u Cullodenu, kde se utkávají Jakobité o počtu 5000 mužů a armáda Cumberlanda o síle 9 000 mužů. Bitva se odehrává na otevřeném bahnitém prostoru a při první dělostřelecké palbě utrpí klany velkou ztrátu. Průběh bitvy byl

---

²⁶LANG, Andrew. *A Short History of Scotland*. Merchant Books, 2005, str. 109-119

²⁷Tamtéž, str. 112 - 119

rychlý a po útoku anglické pěchoty a dragounů začínají Skoti prchat. Sám princ Karel III utíká a skrývá se po celé západní Vysočině, později se lodí dostává do Francie. Členy jakobitského povstání čeká buďto poprava, vězení anebo vyhnanství v koloniích. Parlament vydává zákony zakazující systém klanů, feudální moc náčelníků klanů a vlastnictví zbraní a nošení kiltů.²⁸

---

²⁸BARTHORP, Michael. *The Jacobite Rebellions, 1689-1745*. London: Osprey Pub, 1982, str. 15-16

4 Spisovatelé historických románů zasazených do prostředí Skotska

V této kapitole bych ráda zmínila jednotlivé spisovatele, protože až na jednu výjimku, sira Waltera Scotta, jsou pro českého čtenáře někteří autoři méně známí nebo úplně neznámí. První autor v mém rozboru je sir Walter Scott, jakožto nejstarší a nejznámější autor, za ním následuje Niel Munro, Anya Seton a Nigel Tranter. Všichni autoři až na Anyu Seton pocházejí z Velké Británie, spisovatelka Seton pochází z New Yorku. U jednotlivých autorů stručně sepišuji jejich biografii a uvedu jejich nejznámější díla. Hlavním tématem této kapitoly je rozbor a porovnání vybraného literárního díla či děl, z hlediska literárního a historického. Všechny níže analyzovaná díla se odehrávají v dobách jakobitských povstání, kdy se skotští vlastenci snažili o dosazení svého krále z rodu Stuartovců na trůn. Nejdříve Stuarta Jakuba II, poté jeho syna Jakuba III (Starý uchazeč) a v posledním povstání pozvedli své meče za Karla Eduarda Stuarta (Nový uchazeč). Z historických románů od těchto čtyř autorů byl do češtiny přeložen pouze román od Waltera Scotta *Rob Roy*.

4.1 Walter Scott (1771-1832)

Walter Scott byl zakladatel literárního žánru historický román, autor „waverleyovských románů“, miláček čtenářů po celé Evropě a baronet od roku 1820. Na začátku své literární kariéry psal anonymně a ve světě byl znám pod přezdívkou „Velký neznámý“. Za svůj život napsal 26 románů a tři novely.²⁹

K psaní románů zasazených do prostředí Skotska a později i Anglie či Orientu, přivedlo Waltera Scotta, narozeného v Edinburgu, jeho dětství. Ve dvou letech postihla Waltera Scotta dětská obrna, která mu částečně bránila v pohybu. Vyprávění jeho babičky a ostatních příbuzných o nedávno minulé historii Skotska, o bojích Skotů s Angličany, kterých se účastnili jeho předkové, o povstáních horalů ze Severu, probudily v mladém klukovi fantazii a lásku ke Skotsku. V dospělosti trávil Walter Scott, i přes svůj handicap, jímž bylo kulhání, volné chvíle dlouhými procházkami a sepisováním starých balad a lidových písní.³⁰

---

²⁹STRŽÍBRNÝ, Zdeněk. *Dějiny anglické literatury II*. Academia, 1987, str. 426 - 429

³⁰Tamtéž, str. 426 - 429

Po vzoru otce se stal Walter Scott právníkem, později hlavním soudcem Selkirkshire a úředníkem v *Court of Session*. V roce 1825 postihla zemi finanční krize, která přivedla k bankrotu tiskařskou firmu *Ballantyne & Co.*. Walter Scott, jenž byl spoluvlastníkem, tudíž dlužil £126 000, které chtěl splatit příjmem ze svých děl. Než Walter Scott stihl splatit dluh, zemřel po sérii mrtviček o sedm let později a to roku 1832. Zbylá část dluhu byla splacena prodejem autorských práv roku 1833.³¹

Jak již bylo řečeno, Walter Scott byl jmenován baronetem (1820) a tato skutečnost a vlastnictví panského sídla Abbotsford u řeky Tweed (zakoupeno 1811), podnítilo ve Scottovi touhu založit vlastní linii šlechtického rodu, podobnému těm, o kterých psal ve svých knihách. Bohužel jeho syn po sobě nezanechal dědice.³²

V této práci budu analyzovat jeho dílo *Rob Roy*, které bylo vydáno roku 1817. Příběh o skotském Jánošíkovi je zasazen do období první stuartovské rebelie v roce 1715. V tomto díle Scott údajně ztělesnil svou lásku z mládí, již pasoval do role inteligentní a odvážné hrdinky.³³

4.1.1 *Rob Roy*

Příběh známé knihy *Rob Roy* od sira Waltera Scotta se odehrává ve Skotské nížině i na Skotské vysočině před rokem 1715. Hlavním hrdinou, jehož vyprávění nás provází celou knihou je Francis Osbaldistone, který vzpomíná na své mládí a vypráví svá dobrodružství, jež zažil, když se rozhodl vzepřít svému otci a nevyhovět jeho přání, převzít rodinnou firmu Osbaldistone and Tresham. Mladý Francis se chtěl věnovat své vášni k literatuře. Ani vrchní úředník pan Owen, jenž zná Francise od dětství, ho nedokázal přesvědčit o jeho chybě. Otec Francise se skálopevně rozhodl, aby jeho syn odjel k příbuzným na zámek Osbaldistone a setkal se zde se svým strýcem a bratranci, předně s bratrancem Rashleighem, který má převzít Francisovo místo ve firmě. Cestou se Francis setkává s pocestným panem Morrisem, který má velké obavy o svou cestovní brašnu. Po cestě zastaví v jednom z hostinců, kde se náš mladý hrdina poprvé setkává s Robem Royem.³⁴

---

³¹KASTAN, David Scott., ed. *The Oxford Encyclopedia of British Literature*. Oxford: Oxford University Press, 2006, str. 456-461

³²STRÍBRNÝ, Zdeněk. *Dějiny anglické literatury II*. Academia, 1987, str. 427

³³Tamtéž, str. 430

³⁴SCOTT, Walter. *Rob Roy*. Wordsworth Editions, 1997, str. 86-106

Francis přijíždí na Osbaldistone, kde se mimo svou rodinu seznamuje také s krásnou a důvtipnou Dianou Vernonovou, do které se Francis zamiluje a přes všechny překážky, jež jim stojí ve štěstí, si ji ke konci knihy vezme za manželku. Za svého pobytu na zámku je Francis obviněn Morrisem z krádeže jeho brašny, ve které byly důležité vládní dokumenty. Francis je za pomoci Diany a Roba Roye zbaven viny u soudce Inglewooda. Později se v knize dozvídáme, že toto obvinění na něho připravil jeho bratranec Rashleigh. Rashleigh odjíždí do Londýna do firmy zaujmout své nové místo vedle Francisova otce. Francis se o pár týdnů později dozvídá, že Rashleigh za nepřítomnosti otce, ukradl cenné papíry a peníze a odjel do Glasgow. Francis se okamžitě vydává na cestu v doprovodu společníka pana Fairservice, aby napravili tento zločin za pomoci dlouholetého přítele Owena. V Glasgow se dozvídá o uvěznění Owena, kvůli dluhům společnosti a za pomoci Roba Roye a pana Nicholase Javiera je Owen druhý den propuštěn. Rob Roy slibuje pomoci Francisovi získat zpět cenné papíry a zve ho na místo setkání ve Skotsku, Aberfoyle. V Glasgow se Francis střetne s Rashleighem, kterého vyzve na souboj. Francis vyvázne jen se škrábancem a Rashleigh znovu přesvědčil Morrisa, aby znovu obvinil Francise.³⁵

Francis se s panem Javierem a Fairservicem vydává na místo setkání s Robem Royem. Cestou se zastaví na občerstvení v hostinci, kam zavítá i anglická posádka, která dle popisu zatkne oba muže. Při průchodu soutěskou jsou ovšem přepadeni skupinou horalů pod vedením Heleny Campellové, ženy Roba Roye, Helen Campellové, která byla s dětmi vyhnána z jejich rodinného domu, jejich majetek byl zabaven a ona se od té doby se skupinou starých mužů, žen a dětí mstila anglickým vojskům. Při tomto setkání se Francis seznámí se syny Roba Roye, Hamishem a Robinem, kteří přinášejí zprávy o zajetí svého otce anglickou posádkou pod vedením vévody Galbraitha z Garschtachinu.³⁶

Francis Osbaldistone je vyslán jako posel zpráv avšak při přemístování anglického vojska se zajatcem do bezpečnější oblasti se podaří Robu Royovi utéct. Rob Roy, jenž byl svázan na koni před vojákem Ewanem z Brigglandsu, se díky své dřívější pomoci jeho rodině podařilo Ewana umluvit, aby ho rozvázal. Ve chvíli kdy se vojáci na koních brodili řekou na druhý břeh, skočil Rob Roy do řeky a zmizel. Francis se vzdálil a vydal se směrem k hostinci, v němž předtím byli zatčeni. Cestou potkává

---

³⁵SCOTT, Walter. *Rob Roy*. Wordsworth Editions, 1997, str. 106 - 252

³⁶Tamtéž, str. 251-307

Dianu Vernonovou s jeho Excelencí, později se dozvídáme, že jde o jejího otce vikomta Beauchampa. Diana předává znovu získané cenné papíry Francisovi. Francis zbytek cesty stráví ve společnosti Roba Roye, jemuž se podařilo utéct vojákům.³⁷

Francis se s Javierem vydává zpět do Glasgow, kde potkává svého otce, jenž se mu chtěl vydat na pomoc. Společně s otcem a panem Owenem dají záležitosti firmy do pořádku a vydávají se zpět do Londýna, kde se Francis stává partnerem svého otce. Ve Skotsku tou dobou propuká povstání a mladý Francis se připojuje k anglickému vojsku.

Vzpouře roku 1715 se rozšířila i do části Anglie, kde se k jakobitskému praporu přidal Francisovo strýc Hildebrand. Pod tímto praporem také sloužil hrabě z Derwentwateru. Sir Hildebrand a jeho synové během povstání padnou, avšak jeho závěť ustanovuje Francise dědicem veškerého majetku, poté až jeho syn Rashleigh. Diana Vernonová se svým otcem utekla po bitvě u Prestonu do Francie, kde vstoupila do kláštera, protože si odmítla vzít podle smluvního ujednání některého ze synů sira Hildebranda. Po několika letech byl sir Frederick Beauchamp těžce nemocný a dovolil své dceři rozhodnout se o svém budoucím manželovi. Francis po těchto zprávách vyslovil přání vzít si Dianu za manželku. Vyprávění knihy končí přiznáním Francise svému příteli, že Roba Roye za svého života již znovu nepotkal a že Rob Roy zemřel ve vysokém věku pokojnou smrtí okolo roku 1734.³⁸

Walter Scott ve své knize *Rob Roy* uvádí způsob života Royova věrného společníka, který ho vždy doprovázel při cestách, Eachina MacAnaleistera, který se společně s Robovou hlídkou podílí na ochraně dobytka za peníze. Scott, zde také při jedné z příležitostí zmiňuje rodinné pohřebiště klanu Campbellů, které se nachází na ostrově na jezeře Loch Lomond, Inch-Cailleach.³⁹

Scott ve svém románu propojuje fiktivní postavy a místa s historickými událostmi a osobnostmi. Čtenáře skrz své příběhy seznamuje s atmosférou a zvyky dané doby – před povstáním roku 1715. Většina postav v knize *Rob Roy* je fiktivních až na Roba Roye a jeho rodinu, kteří zastávají v románu menší role. V knize je také popsán způsob života Roba Roye, jeho dluh, který není schopen splatit a od té doby žije životem psance. Zde kniha poukazuje na dluh vůči vévodovi z Montrose. Rob Roy se živil

---

³⁷SCOTT, Walter. *Rob Roy*. Wordsworth Editions, 1997. Str. 320-335

³⁸Tamtéž, str. 343 - 377

³⁹Tamtéž, str. 258-335

s pomocí jeho věrných skotských horalů hlídáním dobytka za peněžní úplatu. Tato služba ovšem nebyla vždy dobrovolná a lidé, kteří se rozhodli nezaplatit, přišli záhy o pár kusů dobytka, jako varování. Přirozeně poté tito lidé peníze Robu Royovi dali, ale na oplátku od něj požadovali ochranu. Bohužel se mi nepodařilo dohledat postavu pobočníka Eachina MacAnalestera.⁴⁰

Pohřební místo na jezeře Loch Lomond na ostrově Inchcailloch bylo rodinným pohřebišťem klanu MacGregorů, je zde pohřben strýc Roberta MacGregora (Rob Roy)⁴¹ Sám Rob Roy je ovšem pohřben u kostela Balquhiddel vedle své ženy a svých synů. Zemřel 28. prosince 1734 ve vysokém věku.⁴²

V historických údajích je možné dohledat svatbu Roba Roye a jeho ženy Mary Helen MacGregor z Comeru v roce 1693. Roku 1712 zabavil pozemky a majetky Roba Roye vévoda z Montrose, který vyhnal Royovu rodinu a manželku z jejich domu. Rob a Mary měli nejspíš pět synů a jednu dceru. Bohužel se genealogové ve svém bádání opomíjejí dcery, pokud se dobře neprovádají. V historii je také možné nalézt stopy po pátém synovi, který pravděpodobně zemřel v mládí. V knize *Rob Roy*, od sira Waltera Scotta, jsou zmíněni dva synové a to Hamish a Robin, přesnými jmény James Mor a Robert neboli Rob Og.⁴³

Povstání roku 1715 je v knize popsáno velmi stručně. Walter Scott se zde zmiňuje o hraběti Derwentwater, který se účastnil bitvy u Prestonu. Skotský oddíl byl bohužel poražen a hrabě, generál Forster a ostatní Skotští bojovníci byli zajati a souzeni.⁴⁴

Walter Scott ve svém díle také vysvětluje způsob života Skotského obyvatelstva. Část Skotů si na své živobytí vydělává pracemi na polích či honáctvím, druhá část se skládá z horalů, kteří nechtějí pracovat, ale nechtějí žít v nouzi a tak se toulají a živí se plněním rozkazů od svých náčelníků. Pro tento druhý způsob života použil Walter

---

⁴⁰LYTHGOE, Darrin. *Clan Macfarlane Genealogy* [online]. [cit. 2018-10-27]. Dostupné z: <https://www.clanmacfarlanegenealogy.info/genealogy/TNGWebsite/getperson.php?personID=I23877&tree=CC>

⁴¹SUSANNE. *Adventures Around Scotland* [online]. [cit. 2018-10-27]. Dostupné z: <https://www.adventuresaroundscotland.com/scotland-travel-blog/inchcailloch>

⁴²Rob Roy MacGregor [online]. [cit. 2018-09-23]. Dostupné z: <https://www.undiscoveredscotland.co.uk/usbiography/mac/robroy/macgregor.html>

⁴³STEVENSON, David. *The hunt for Rob Roy: the man and the myths*. Edinburgh: Birlinn, 2006, str. 26,228, 233

⁴⁴ROBERTS, John L. *The Jacobite Wars: Scotland and the Military Campaigns of 1715 and 1745*. Edinburgh, strana 36 - 37

Scott termín „Thigging and sorning“.⁴⁵ *Thig* znamená žebrať a *sorn* dovolávat se bezplatného ubytování.⁴⁶

Kniha *Rob Roy* je z literárního hlediska typem mimetického historického románu, popsaného v *Encyklopedii literárních žánrů* od Mocného a Peterky. Walter Scott díky detailnímu studiu dané historické doby přibližuje čtenáři věrohodně a co nejdetailněji éru a atmosféru společnosti jakobitského povstání roku 1715. Walter Scott používá skotské nářečí a do knihy vkládá poznámky, týkající se událostí i před rokem 1715 či čtenáři vysvětluje zvyky skotské společnosti. Walter Scott popisuje minulost v její spletitosti a barvitosti. Romantická zápletka pouze dokresluje historické události.

V knize je používané skotské nářečí a skotská gaelština. Jako ukázkou si můžeme uvést „*Cead millia diaoul*“ nebo „*Millia molligheart!*“, což v překladu znamená sto tisíc ďasů a tisíc kleteb.⁴⁷

4.2 Neil Munro(1863– 1930)

Spisovatel, básník a novinář Neil Munro byl vychováván svojí matkou a babičkou v hrabství Argyll, které ho svou krásou ovlivnilo na celý jeho život. Obě ženy byly rodilé mluvčí skotské gaelštiny a díky tomu získal Neil znalost starého jazyka a kultury. I přesto, že Neil Munro nenavštěvoval vysokou školu, získal roku 1877 místo úředníka u místního právníka, kde se naučil latinský jazyk. Během úřednické práce se připravoval na povolání novináře, které později v jeho 18 letech šel hledat do Glasgow. V Glasgow se po krátkém zaměstnání v obchodě, uchýlil jako reportér v místních novinách *The Greenock Advertiser*, *The Glasgow News*, *The Falkirk Herald* a *The Glasgow Evening News*. Ve svých 23 letech byl povýšen na post hlavního reportéra. Neil Munro nezůstal pouze u novinářského povolání, ale zkusil poslat své komediální skeče do londýnských novin *The Globe*. Prvním mezníkem v jeho literární tvorbě bylo až publikování jeho inovativní sbírky *The Lost Pibroch and Other Sheiling Stories*. Další úspěch následoval v podobě jeho prvního románu *John Splendid*.⁴⁸

Neil Munro se postupem času stále více věnoval literární tvorbě a novinářské povolání omezil na týdenní sloupek v novinách. Zde zveřejňoval své krátké veselé

---

⁴⁵SCOTT, Walter. *Rob Roy*. Wordsworth Editions, 1997, 257

⁴⁶SCOTTISH NATIONAL DICTIONARY. *Dictionary of the Scots Language* [online]. [cit. 2018-09-10]. Dostupné z: <http://www.dsl.ac.uk/entry/snd/thig>

⁴⁷SCOTT, Walter. *Rob Roy*. Wordsworth Editions, 1997, str. 335

⁴⁸RENTON, Ronnie. *The Neil Munro Society* [online]. 1999 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.neilmunro.co.uk/biog.htm>

povídky pod pseudonymem Hugh Foulis z důvodu odlišení těchto povídek od jeho serióznější tvorby. V období života Neila Munroa byly jeho historické romány velmi oceňovány. Popularita jeho děl byla na stejné úrovni jako díla od Waltera Scotta či R. L. Stevensona. Postupem času tento autor upadl v zapomnění a na jeho díla bylo často nahlíženo jako na milostné romány. Během první světové války se vrátil na plný úvazek k novinářské profesi. Bohužel v první světové válce zemřel jeho syn Hugh a po této tragédii Neil Munro přestává aktivně psát nová díla.⁴⁹

Ve své práci budu analyzovat jeho nejlepší historický román, a též poslední - *The New Road*, vydaný v roce 1914, jehož příběh je zasazen do roku 1733.⁵⁰

4.2.1 *The New Road*

Název románu *The New Road* poukazuje na budovanou vojenskou cestu generála Wade v roce 1733. Děj této knihy se neodehrává ani během jednoho z povstání. Ústřední postava Aenes MacMaster se vydává ve společnosti Niniana Campbella z Inverness na sever Skotska, aby vypátral pravdu o zmizení a smrti jeho jakobitského otce, který měl údajně zemřít při jakobitském povstání v roce 1715 v bitvě u Gleshielu.

Aeneas cestuje s Ninianem převážně mimo novou vojenskou cestu generála Wadea, aby se vyhnuli ještě větším nepříjemnostem, jež je doprovází od započetí jejich cesty. Při svém putování na sever vyhledají útočiště u anglického kapitána Leggatta. Kapitán Leggat velel okolo 200 mužům, kteří pracovali na budování nové cesty do doposud nepřístupných končin Skotska. Tito muži pocházeli většinou z pevností v Great Glen nebo se jednalo o místní vojáky nosící kilt. Leggat budoval tři roky cestu z Dalwhinnie až ke Corrieyairack Pass. Místní obyvatelstvo, horalé i jejich ženy, pohlíželi na cestu jako na škůdce a dále chodili mimo cestu, i když se museli brodit ledovou vodou.⁵¹

V knize od Neila Munroa nalezneme jednu větu, která vystihuje změny, které tato nová cesta Skotskem přines:

„The road that will take a coach will take a cannon.“⁵²

---

⁴⁹BBC Two. *Neil Munro* [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/programmes/profiles/51RlcrYyV6dW0hRrDTsFJ1c/neil-munro>

⁵⁰Tamtéž.

⁵¹MUNRO, Neil. *The New Road*. Edingurgh: B&W Publishing, 1994, str. 118-120

⁵²Tamtéž, str. 278

Gerald Cummins ve svých článcích píše o této cestě jako o cestě generála Wadea. Hlavním důvodem stavění cest po celém Skotsku bylo zajištění lepší přístupnosti do odlehlých lokalit na Vysočině. Díky těmto novým cestám se mohla anglická vojska v případě dalšího povstání pohybovat rychleji a jednodušeji. Pod vedením generála Wadea se vybuďovalo přes 250 mil cest, spojujících pevnosti v Great Glen mezi Fort William a Inverness a také na jihu Skotska Dunkeld a Crieff, viz obrázek č. 6 v příloze. Muži, kteří na cestě pracovali, byli ubytováni blízko těchto cest ve vybudovaných kempech nebo v místních hostincích.⁵³

Oba hrdinové knihy *The New Road* jsou pronásledováni nepřáteli a na cestě se dostávají do neshody s horalem Big Col z Barisdale. Big Col byl první z vůdců klanu, který založil horalskou hlídku – okolo 30 mužů, kteří vybírali ve jménu poctivosti a pořádku peníze za ochranu před krádeží dobytka.⁵⁴

Z historie se dozvídáme o této postavě mnohem více, ovšem vše, co je o Collu II z Barisdaleu zmíněno v knize, je pravda. Coll, známý též jako „Coll-Ban“ byl nejznámější muž z jeho klanu. Coll se oženil s Helen, dcerou George Mackenzieho z Ballamuckie a postavil rozlehlý dům v Barisdale, který byl po bitvě u Cullovenu zničen. Coll byl nemilosrdný zloděj dobytka, údajně měl postavenou malou „mučírnu“ vedle svého domu. Nicméně své věrné muže vřele chránil.⁵⁵

Jednou z hlavních reálných postav Munroova románu je Simon Fraser, lord Lovat. V době kdy se román odehrává je jeho ženou Primrose Campbell, dcera Mamorea. Lord Lovat se svou ženou žije na zámku Dounie, odkud Lovat velí celému svému klanu a své nepřátele zavírá do kobky či posílá na plantáže do Ameriky. Na tuto postavu je v knize nahlíženo jako na „lišku“, jednou byl s Jakobity, podruhé zase proti nim a v roce 1715 byl věrný Jakobitskému povstání. Při návštěvě zámku Dounie se Aeneas dozvídá od Niniana o první ženě lorda Lovata. Lord Lovat s pěti sty muži unesl svou první ženu a držel ji v proutěném koši na ostrově Aigas, poté sehnal opilého kněze, který je oddal. Po tomto činu byl Lovat po mnoho let hledaným mužem a po čase byl omilostněn a stal se loajálním náčelníkem.⁵⁶

---

⁵³CUMMINS, Gerald. *Old Roads of Scotland: The Military Roads of Scotland* [online]. [cit. 2018-10-03]. Dostupné z: http://www.oldroadsofscotland.com/military_roads.htm

⁵⁴MUNRO, Neil. *The New Road*. Edingurgh: B&W Publishing, 1994, str. 83

⁵⁵MacDonells of Barisdale [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.electricscotland.com/history/jacobites/chapter16.htm>

⁵⁶MUNRO, Neil. *The New Road*. Edingurgh: B&W Publishing, 1994, str. 53 - 168

Ve skutečnosti žil Simon Fraser, lord Lovat, ve Skotsku od roku 1668 do své smrti 9. 4. 1747, kdy byl popraven za účast v posledním jakobitském povstání. Jeho politická kariéra začala v roce 1692, kdy se stal kapitánem regimentu lorda Tullibardinea. Z této funkce odstoupil, aby se pokusil získat titul náčelníka klanu Fraserů. Za tímto účelem naplánoval únos dědičky rodu Fraserů, mladé lady Amelie Murray, dcery markýze Johna Murraye z Athollu. Prvním krokem jeho plánu bylo násilné přepadení syna lorda Saltona, jež se měl oženit s lady Dowager. Vyhrůžováním smrtí dosáhl Simon Fraser zrušení svatební smlouvy. Poté se lord Lovat vydal pro dědičku do jejího domu, unesl ji a donutil kněze, aby je oddal i proti její vůli. Z historických faktů se dozvídáme, že lord Lovat nebyl ohleduplný ženich. Před svými muži a za jejich pomoci ji roztrhnul šaty a násilím ji přinutil sdílet s ním lože. Vše se odehrávalo za přítomnosti všech jeho mužů, kteří měli dosvědčit stvrzení manželství. Za jeho činy se stal nepřítelem klanu Murrayů, což bylo jednou z příčin, proč odjel lord Lovat do Francie. Po svém návratu se lord Lovat zúčastnil povstání v roce 1715. Nicméně se nepřidal k Jakobitům, ale byl přívržencem a věrným oddaným hanoverskému rodu. Bojoval v Inverness proti Jakobitským rebelům a za své činy byl odměněn titulem lord z Lovat. Lord Lovat často měnil strany podle výhod, které mu v daný moment mohly přinést. V roce 1715 bojoval proti Jakobitům, nicméně roku 1745 bojoval v jejich jménu a byl později odsouzen za zradu.⁵⁷

Neil Munro ve své knize píše o další manželce lorda Lovata. Její stav byl při návštěvě Niniana velmi žalostný a ubohý. Mladičká Primrose Campbell, příbuzná Niniana Campbella, byla zavřená v jedné místnosti a málokdy ji bylo dovoleno opustit zdi zámku Dounie. Primrose přivítala Nianana v slzách ve svém skrovném pokoji a později se s ním v příběhu setkává na krátký okamžik, než ji manžel pošle zpět do její komnaty.⁵⁸

Historička A. T. Thomson ve své knize *Memoirs of the Jacobites of 1715 and 1745* napsala životní příběh lorda Lovata, který se nechoval špatně jenom vůči svým nepřátelům, ale i ke své rodině, předně svému synovi a manželce. Primrose Campbell, manželka lorda Lovata, byla dcera Johna Campbella z Mamore a sestrou uctívané skotské osobnosti Johna, vévody z Argyll. V roce 1732 lord Lovat ovdověl a začal

---

⁵⁷ LYTHGOE, Darrin. *Clan Macfarlane Genealogy* [online]. [cit. 2018-10-27]. Dostupné z: <https://www.clanmacfarlanegenealogy.info/genealogy/TNGWebsite/getperson.php?personID=I19740&tree=CC>

⁵⁸ MUNRO, Neil. *The New Road*. Edingurgh: B&W Publishing, 1994, str. 150-153

se rozhlížet po nové ženě. Lord Lovat si vybral Primrose Campbell i přesto, že ona si ho vzít nechtěla. Primrose několikrát odmítla žádost o ruku, nicméně se lordu Lovatovi podařilo získat její souhlas pomocí lsti. Lord Lovat poslal lady Primrose falešný dopis od její matky, ve kterém jí píše o svém ubohém stavu a ať ji přijede neprodleně navštívit. Avšak v tomto domě na ní čekal lord Lovat a znovu ji požádal o ruku. Primrose Campbell odmítla a lord Lovat ji začal vyhrožovat a upozornil ji, že se nachází v domě, kam by úctyhodná žena nevčkročila. Po několik dní se bránila jeho návrhu k sňatku, ale pak se vzdala. Lady Primrose se provdala za tyrana, který ji vlákal do manželství a poté ji pravděpodobně odvezl na zámek Downie, kde pobývala v odlehlé věži. Lord Lovat se svou ženou zacházel barbarsky, jedním z důvodů může být problém počít dědice, i přes její mladý věk. Později se lady Primrose během jejich manželství narodil syn, jenž byl od malička velmi nemocný. Pokaždé když lord Lovat odjížděl, vyhrožoval své ženě, že pokud najde svého syna mrtvého tak ji zastřelí. Tragický příběh lady Primrose končí vysvobozením její rodinou.⁵⁹

Neil Munro využil z historie údaje, které se mu hodily k napsání tohoto historického románu. V knize nalezneme pár chronologických či historických chyb. První chybou bylo označování George Wadea jako „Marshal Wade“. Tohoto titulu se mu dostalo až v roce 1743. Chronologickou chybu nalezneme ve vyprávění o Primrose Campbellové, která byla provdána za lorda Lovata v roce 1733. V knize *The New Road* se příběh odehrává v roce 1733 a svatba lorda Lovata s Primrose Campbell je popisována jako rok minulá – tedy rok 1732. V knize od Neila Munroa nalezneme nejen reálné postavy (Lovat, Primrose Campbell, Lord Lovat, Coll Macdonell z Barisdale), ale také fiktivní (Aeneas MacMaster, Ninian,...)⁶⁰

I přes tyto chronologické či historické chyby lze zařadit knihu *The New Road* jako mimetický typ historického románu, podle typologie Mocného a Peterky. Neil Munro využívá v ději fiktivní postavy k obohacení děje a reálné postavy dodávají celému příběhu na věrohodnosti. Nejenom historické postavy, ale i skotské nářečí, zvyky či popsaná atmosféra tehdejší doby Skotska, upoutává čtenáře a vtahuje ho do doby mezi prvním a druhým povstáním.

---

⁵⁹ THOMSON, A.T. *Memoirs of the Jacobites of 1715 and 1745*. Volume II. London: Richard Bentley, New Burlington Street, 1845, str. 319-322

⁶⁰ MUNRO, Neil. *The New Road*. Edingurgh: B&W Publishing, 1994, str. 9

4.3 Anya Seton (1904 – 1990)

Anya Seton, vlastním jménem Ann Seton, pochází z rodiny spisovatelů. Její otec Ernest Thompson Seton, byl přírodovědec a spisovatel, který vydělal jmění vydáním svých poznatků a dobrodružných střetnutí se zvířaty ve své první knize *Wild Animals I Have Known*. Mimo literární úspěchy byl též znám jako zakladatel a spoluzakladatel volnočasových kroužků, např.: spoluzakladatel *Boy Scouts of America*, *The Woodcraft League* a *The Campfire Girls*. Anyaina matka Grace Gallatin Seton Thompson byla též spisovatelkou, která napsala 7 cestopisných autobiografií ze svých cest po světě (např.: Egypt, Čína, Indie, Paraguay, Francie, ...). Vzhledem k častým cestám svých rodičů strávila Ann své dětství převážně v zahraničí se svou matkou nebo doma v péči chův či ve škole.⁶¹

Anya Seton se narodila v New Yorku a vyrůstala v Connecticutu. Své pozdější jméno Anya získala od náčelníka indiánského kmene, který ji nazýval Anutika, které její rodina zkrátila na Anya.⁶² Anya se provdala za Hamiltona Cottiera, s nímž strávila líbánky v Anglii, kde v Oxfordu zůstali dva roky. Její první novela *My Theodosia* vydaná v roce 1941 byla též jejím prvním úspěchem a stala se bestsellerem. Anya Seton se vydávala na cesty, aby získala množství historických faktů ke svým knihám. Její výzkum ke knize *My Theodosia* ji zavedl do Jižní Karoliny do aristokratické rodiny, kde pozorovala životy jednotlivých členů. I přestože byla Anya Seton matka tří dětí, vydávala se na dlouhodobé cesty, kde sbírala materiály a fakta pro své historické romány. Její matka Grace napsala své přítelkyni, že pro Anyu je domov tam, kde položí svůj psací stroj. Anya Seton vyrážela ze svého domova v Greenwich do historických zákoutí severní Anglie a Skotska, Francie, Itálie, atd.⁶³

Americká spisovatelka Anya Seton napsala za svůj život deset historických a biografických románů. Za zmínku stojí její první román *My Theodosia* (1941), či oblíbený román *Katherine* (1954), pro nás důležitý román *Devil Water* (1962) anebo její poslední román *Green Darkness* (1973). Kromě historických románů dále napsala publikace pro mládež a krátké příběhy pro časopisy (*The Writer*, *Old Greenwich weekly*,

---

⁶¹MACKETHAN, Lucinda H. *The Setons* [online]. North Carolina State University [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: http://www2.thesetonfamily.com:8080/directory/ETSetons_at_home.htm

⁶²LIBBY. *Anya Seton* [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <https://www.overdrive.com/creators/67697/anya-seton>

⁶³MACKETHAN, Lucinda H. *The Setons* [online]. North Carolina State University [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: http://www2.thesetonfamily.com:8080/directory/ETSetons_at_home.htm

The Village Gazette, ...).⁶⁴ Dvě její díla se dočkaly filmové podoby, a to *Dragonwyck* a *Foxfire*.⁶⁵

4.3.1 *Devil Water*

Děj knihy *Devil Water* se odehrává v letech 1709 až 1746, kniha je rozdělena do několika kapitol a příběh se zpočátku zaměřuje na dva hrdiny, bratry Charlese a Jamese Radcliffovi. Vývoj příběhu se postupně stáčí k osudu dcery Charlese Radcliffa, Jenny, skrz jejíž dobrodružství se dozvídáme o životě jejího otce po posledním povstání. Na začátku knihy nás autorka seznamuje s hlavními hrdiny příběhu. James je nejstarší syn a dědic sira Edwarda Radcliffa, který se oženil s nemanželskou dcerou Karla II, lady Mary Tudorovou. James po smrti svého otce získal titul hraběte z Derwentwateru, vikomta Radcliffea a Langley, šlechtice Tandyla. Své mládí strávil ve Francii (od roku 1702) kam byl poslán jako společník svého bratrance Jakuba Stuarta. Mladší bratr Charles vyrůstal v Anglii.⁶⁶

Z historických pramenů se dozvídáme, že postavy, které jsou v knize uvedeny, skutečně žily na přelomu 17. a 18. století. James Radcliffe žil v letech 1689 až 1716. Ve svém mládí byl vychováván na dvoře v St. Germain jako společník mladému princovi Jakobovi (Starý pretendent). V roce 1705 získal titul, pozemky a Dilston Hall po svém otci a v roce 1709 mu bylo královnou Annou dovoleno vrátit se zpět do rodné Anglie.

Příběh pokračuje pozváním Jamese od umírající královny Anny k audienci, když se po letech ve Francii vrací zpět do Anglie. V průběhu jejich rozhovoru se královna zmíní o svém neštěstí, 17krát počala dítě a ani jedno se nedožilo dospělosti. Královna vítá Jamese v Anglii a vyslovuje svoje přesvědčení, že James povede klidný život bez intrik na svých pozemcích.⁶⁷

Z historie víme, že královna Anna vládla do roku 1714, kdy zemřela bez dědice. Královna byla ve svém životě 17krát těhotná avšak ani jedno z jejich dětí se nedožilo

---

⁶⁴[online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.hstgams.org/hstgWeb/hstgAMS/hstg.asp?ead=MS2&page=ead>

⁶⁵FOWLER, Glenn. *Anya Seton, Author of 'Foxfire' And Other Novels, Is Dead at 86* [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/1990/11/10/obituaries/anya-seton-author-of-foxfire-and-other-novels-is-dead-at-86.html>

⁶⁶SETON, Anya. *Devil Water: a Novel*. Boston: Mariner Books, 2014, str. 13-17

⁶⁷Tamtéž, str. 72-101

dospělého věku. Pouze jedno z dětí se dožilo 11 let a to William, vévoda z Gloucesteru.⁶⁸

James se po audienci u královny vrací na své panství a navštěvuje své známé. Na jednom z večírků se James dozvídá o existenci tajného spolku *Walton-le-Dale*, který se rozhodl pozvat Jamese na jejich schůzku v Lancashiru, kde se chtěli od Jamese dozvědět, zda jsou francouzský král Ludvík a princ Jakub připraveni konat až zemře královna Anna.⁶⁹

Historik Daniel Szechi uvádí podrobnosti o tomto tajném spolku ve své knize. Jedná se o jakobitský politický klub na straně Toryů, kterou v těchto letech vedl mladý hrabě z Derwenwateru.⁷⁰

Kniha *Devil Water* pokračuje druhou částí, která se odehrává v roce 1715-1716. James se před třemi lety v roce 1712 oženil s Annou Marií Webbovou, zatímco se Charles oddával bohémskému životu, měl mnoho milenek a také dluhů díky své hráčské vášni. Charles se po návratu na Dilston zaplétá s neurozenou ženou, s kterou se později ožení a má dceru Jenny. Před rokem 1715 také zemřela královna Anna, která byla nerozhodná do konce jejího života a nejmenovala svého nástupce. Jiří Hannoverský byl prohlášen králem a půl národa očekávalo v naději příplutí krále Jakuba z Francie a jeho uplatňování nároku na trůn. V celé zemi vypukly jakobitské demonstrace a lidé dávali otevřeně najevo svoji přízeň k Jakobitům nošením bílé růže a stuartovských dubových listů. Jiří byl korunován králem a lidé byli ohromeni, že Anglie přijala cizince, který neumí anglicky a nesnáší jejich zem.⁷¹

John Douglas nám ve svém článku popisuje změnu v osobních životech bratrů Radcliffových a to nejen jejich životy, ale i celkovou situaci ve Skotsku se před rokem 1715, která se výrazně změnila. James se oženil s Annou Marií Webbovou 10. července roku 1712. Anna byla nejstarší dcerou sira Johna Webba, 3. baroneta z Wiltshire. James a Anna spolu měli syna Johna a dceru Mary.⁷² Charles Radcliffe se v tomto

---

⁶⁸JOHNSON, Ben. *Queen Anne*. In: *Historic UK* [online]. [cit. 2018-08-26]. Dostupné z: <https://www.historic-uk.com/HistoryUK/HistoryofBritain/Queen-Anne/>

⁶⁹SETON, Anya. *Devil Water: a Novel*. Boston: Mariner Books, 2014, str. 110 - 113

⁷⁰SZECHI, Daniel. *The Jacobites: Britain and Europe 1688-1788*. Manchester University Press, 1994, str. 37

⁷¹SETON, Anya. *Devil Water: a Novel*. Boston: Mariner Books, 2014, str. 132-136

⁷²DOUGLAS JOHN, Nimmo. *James Radclyffe, 3rd Earl of Derwentwater* [online]. In: [cit. 2018-08-26]. Dostupné z: <https://www.geni.com/people/James-Radclyffe-3rd-Earl-of-Derwentwater/6000000002188524323>

období též oženil, byl přinucen oženit se s těhotnou Margaret Snowdown, se kterou měl milostné aféry. S Margaret a jeho dcerou Jenny zůstával v kontaktu až do jeho smrti.⁷³

Jak jsem již výše zmínila, v roce 1714 zemřela královna Anna, aniž by zanechala dědice trůnu či učinila někoho jejím následovníkem. Tato událost způsobila změnu atmosféry jak ve Skotsku, tak i v Anglii. Obyvatelé Anglie si zvolili za krále Jiřího Hannoverského, který ve svých 54 let připlul do Anglie se svými dvěma milenkami, kterým se podle jejich vzhledu přezdívalo „slon“ a „maják“. Jedna z těchto dam byla údajně jeho nemanželská nevlastní sestra.⁷⁴

Anya Seton ve své knize popisuje nejvíce události týkající se roku 1715 v Prestonu. Charles Radcliffe v roce 1715 přijíždí na Dilstonské panství v doprovodu plukovníka Henryho Oxburgha. Henry Oxburgh přináší Jamesovi zprávu o začátku povstání a také ukazuje listinu, na které byly jména oddaných severských rodin, přičemž Jamesovo jméno bylo na začátku seznamu. Thomas Forster, bratranec Charlese a Jamese, politik z Northumbrie, byl zvolen jakobitským generálem.⁷⁵

Historické prameny uvádějí něco málo ze života této postavy; plukovníka Henryho Oxburgha na anglické pevnině. Henry Oxburgh byl přísný, fanatický římský katolík, který se po návratu z Francie, kde sloužil ve francouzské armádě, připojil k rebeliím v roce 1715. Po kapitulaci ve městě Preston byl zajat a vězněn v Newgate. 14. května 1716 byl popraven u vesnice Tyburn.⁷⁶

V dalších odstavcích této práce se podíváme na autorčin popis vývoje událostí před, během a po bitvě u Prestonu. V knize *Devil Water* pokračuje děj příchodem Charlese 15. září s novinkou o prohlášení krále v Braemare, Aberdeene a Inverness. Bohužel král Jakub se ještě nevyloдил z důvodu smrti krále Ludvíka. Na Jamese Radcliffea byl vydán zatykač a muži lorda Coteswortha přijeli jednoho dne Jamese zatknout. Jamesovi se podařilo uniknout a skrývat se v jeskyni a v opuštěné chatrči nedaleko Dilstonu.⁷⁷

---

⁷³DOUGLAS JOHN, Nimmo. *Charles Radclyffe, "5th Earl of Derwentwater* [online]. In: [cit. 2018-08-26]. Dostupné z: <https://www.geni.com/people/Charles-Radclyffe-5th-Earl-of-Derwentwater/6000000002188524360>

⁷⁴BBC Four. *King George I*. In: [online]. [cit. 2018-08-26]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/programmes/profiles/3RWQGrN1KFwwX4bb55Hz3h6/king-george-i>

⁷⁵SETON, Anya. *Devil Water: a Novel*. Boston: Mariner Books, 2014, str. 141-144

⁷⁶BORROW, George. *Celebrated Trials: And Remarkable Cases of Criminal Jurisprudence, from the Earliest Records to the Year 1825*; Volume 3. Wentworth Press, 2016, str. 343-344

⁷⁷SETON, Anya. *Devil Water: a Novel*. Boston: Mariner Books, 2014, str. 146 – 158

Charles a James se v příběhu vydávají pod vedením generála Forstera do dalších měst, vyhlásit krále Jakuba právoplatným nástupcem trůnu. Většina měst se vzdala bez boje, největší boje se očekávaly v Newcastleu. Když oddíl dorazil, byly brány Newcastleu zabarikádované a oddíl generála Forstera byl odvelen bez jediného výstřelu. Byla svolána válečná porada, na které se generál Foster a generál lord Kenmure rozhodli jít severně do Kelsa. Cestou v Prestonu se dozvěděli, že pluky krále Jiřího pod vedením generála Carpentera čelí porážce v bitvě s vojskem Jakobitů, které vedl hrabě z Maru. Při příchodu se připojili k brigádnímu generálovi Mackintoshovi. Posel přinesl zprávu, že generál Carpenter se s pěšáky a dragouni přemísťuje blíže ke Kelsu. Thomas Foster se rozhodl, i přes názory ostatních, převést vojsko do Lancashiru.⁷⁸

Tyto jednotky pod vedením Thomase Fostera byly napadeny v listopadu 1715 anglickým vojskem, kterému velel generál Wills. Ten se rozhodl bojovat u mostu přes řeku Ribble, který bohužel díky rozkazům generála Fostera nikdo nebránil. Brigádní generál Mackintosh na rozdíl od Fostera, který se zpočátku schovával v hostinci, přikázal zabarikádovat ulice a připravit se k boji. První den bitvy se anglické vojsko vzdalo a ustoupilo z barikád. Další den bitvy u Prestonu čekalo Jamese a Charlese překvapení, když potkali cestou na mši plukovníka Oxburgha, který nesl bílou zástavu za úmyslem zjistit podmínky generála Willse a generála Carpentera. Charles s Jamesem nedokázali pochopit, proč by se Jakobité měli vzdát, když Wills ustoupil a Carpenter byl ve Skotsku. Plukovník Oxburgh jim sdělil nemilou zprávu, že generál Carpenter dorazil ráno s třemi tisíci odpočínutých dragounů a Preston obklíčil.⁷⁹

Děj pokračuje událostmi po bitvě u Prestonu. Jakobité se vzdali, šlechtici společně s Jamesem Radcliffem byli uvězněni v Toweru, ostatní měli být uvězněni podle svého postavení v Newgate, Marshalsea a ve Fleetu. Charles Radcliffe byl vězněn v Newgate a čekal na svůj osud. James byl odsouzen na smrt ve svých dvaceti šesti letech. Mnoho zajatých Jakobitů zemřelo ve vězení, bylo popraveno nebo se z nich stali trestanci a byli převezeni do kolonií ve Virginii nebo na Jamajce. Tomu Forsterovi se podařilo z Newgatu utéct do Francie. Plukovníka Oxburgha oběsili, sťali a rozčtvřili u Tyburnu. Charles po smrti svého bratra byl zatvrzelý a zlostný. Při svém krátkém soudu se posmíval soudci do tváře a vysloužil si trest, jako měl plukovník Oxburgh. Charlesovi

---

⁷⁸SETON, Anya. *Devil Water: a Novel*. Boston: Mariner Books, 2014, str. 171 - 180

⁷⁹Tamtéž, str. 186 - 199

se ještě před jeho popravou podařilo z vězení utéct a schovat se v domě hraběte Lichfielda. Odtud již plachetnicí pokračoval do Boulogne.⁸⁰

Historik John L. Roberts ve své knize detailně popisuje vojenské kampaně v roce 1715. Z těchto kampaní je v knize *Devil Water* nejvíce dopodrobna popsána bitva u Prestonu, které se účastnili i oba hrdinové. James Radcliffe se ještě před následováním generála Forstera schovával před anglickou hlídkou, která na něj měla vypsaný zatykač. V září 1715 byla pozvednuta jakobitská standarta hrabětem z Mar v Braemar. Malé jakobitské vojsko pod vedení Forstera se vydalo k Newcastleu. Nicméně na konci září byl vydán zatykač také na Thomase Forstera, a když se anglická vláda dozvěděla, že míří k Newcastleu, poslala tam dva regimenty ze severu pod vedením generála George Carpentera. Když Thomas Forster zjistil, že Newcastle je pod kontrolou vlády zamířil na jih do Kelsa, kde nečinně zahálel celé čtyři dny, které daly dostatek času anglické vládě k mobilizaci proti nim. Forster se svými muži se stáhl do Lancashire, kde očekávali nové muže. V Prestonu setrvávají pár dní, když se 11. listopadu dozvídají o stále se blížících regimentech generála Carpentera. Den poté byl Forster šokován zprávou o druhém anglickém vojsku pod vedením generála Charlese Willse, které bylo připraveno na ně zaútočit. Forster po tomto zjištění nechal své velitele rozhodnout o obraně Prestonu, mezitím co šel spát. Forster hned ráno vydal rozkaz ke stáhnutí Horalů, kteří bránili most přes řeku Ribble. Důvodem byla nízká hladina řeky a její možné překročení mimo most. Jakobité strávili celé ráno přípravami na bitvu a stavěním barikád v ulicích města. První útok Jakobité odvrátili a do noci udrželi všechny barikády. Nicméně hned ráno se změnila situace příjezdem regimentů Carpentera, anglické vojsko obléhající Preston bylo velmi silné a bylo nemožné z města uprchnout. Forster se vlastním uvážením rozhodl vyjednávat podmínky kapitulace s Willsem. Další ráno se Jakobitské vojsko vzdalo a bylo pozatýkáno a uvězněno. Thomas Forster po čase z věznice v Newgate utekl.⁸¹

John Douglas nás podrobněji seznamuje s osudem Jamese Radcliffa, který byl uvězněn v Toweru v Londýně, kde byl odsouzen k trestu smrti. 24. Února roku 1716 byl popraven na Tower Hill. James před svou smrtí prohlásil oddanost k římsko-katolické

---

⁸⁰SETON, Anya. *Devil Water: a Novel*. Boston: Mariner Books, 2014, str. 199- 280

⁸¹ROBERTS, John L. *The Jacobite Wars: Scotland and the Military Campaigns of 1715 and 1745*. Edinburgh, strana 25 - 37

církvi a Jakubovi III. Charles Radcliffe byl také odsouzen k trestu smrti, ale podařilo se mu z vězení utéct do Francie.⁸²

V páté části knihy *Devil Water* se dozvídáme o osudu Charlese Radcliffa a jeho dcery Jenny, která se v Americe z dopisu své přítelkyně dozvídá o životě svého otce. Charles se kolem roku 1737 zdržuje v Římě po boku pretendenta a po smrti Jamesova syna se stává hrabětem z Derwentwateru . V roce 1735 byl Charles v Londýně, kde se vydával za pana Jonesa.⁸³

V roce 1745 se Charles chtěl přidat k probíhajícím povstáním. Jakobitská vojska společně s králem Karlem lehce zvítězila u Presponau a Carlile. V Derby se princ řídil špatnou radou svých rádců, kteří měli strach z postupu anglické armády pod vedením vévody z Cumberlandu. Po dobu úspěchů prince Karla shromažďoval Charles Radcliff ve Francii vojáky, zbraně a peníze. V listopadu vyplul z Dunkerque na lodi L'Espérance. V Dogger Bank byla loď chycena anglickou lodí Sheerness, která odvezla Charlese zpět do vězení. Charles znovu čekal na svůj soud, který vynesl verdikt o platnosti jeho dřívějšího rozhodnutí - oběšení, stětí a rozčtvrcení. Tento krutý trest byl nakonec díky přímluvě jeho dcery Jenny zmírněn a Charles byl popraven jako šlechtic – stětím.⁸⁴

Z pamětí Jakobitů můžeme zjistit, že Charles Radcliffe ve svém životě navštívil Anglii v roce 1733, 1735 a 1745. V roce 1745 vyplul z přístavu Dunkirk společně s francouzskými vojáky, Skoty a Iry na lodi Esperance, aby podpořili povstání ve Skotsku. Naneštěstí byla loď zadržena anglickou lodí Sheerness. Charles Radcliffe byl zajat a uvězněn v Toweru. Jeho předchozí rozsudek z roku 1716 byl stále platný a Charles Radcliffe byl popraven 8. prosince 1746.⁸⁵

Americká spisovatelka Anya Seton se před napsáním svých knih vždy snažila získat co nejvíce historických faktů. Nicméně její kniha *Devil Water* obsahuje historických faktů poskrovnu. Ústředním tématem knihy jsou milostné a životní eskapády hrdinů na pozadí historie. Podle Mocné a Peterky bychom mohli její historický román *Devil Water* zařadit pod typ atraktivizační, kdy historické události používá jako kulisy k dosažení větší přitažlivosti příběhu.

---

⁸²DOUGLAS JOHN, Nimmo. *James Radclyffe, 3rd Earl of Derwentwater* [online]. In: [cit. 2018-08-26]. Dostupné z: <https://www.geni.com/people/James-Radclyffe-3rd-Earl-of-Derwentwater/6000000002188524323>

⁸³SETON, Anya. *Devil Water: a Novel*. Boston: Mariner Books, 2014, str. 517

⁸⁴Tamtéž, str. 601-602

⁸⁵Memoirs of the Jacobites[online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.electricscotland.com/history/jacobites/chapter16.htm>

4.4 Nigel Tranter (1909 – 2000)

"Nigel Tranter's books have given enormous pleasure to generations of Scots. He opened up a whole world of Scottish history and did much to make us proud of our heritage."⁸⁶

Bývalý první ministr Skotska Donald Dewar

Nigel Tranter byl skotský spisovatel a historik, který se proslavil po celém světě svými historickými romány, opřenými o rozsáhlá bádání napříč skotskou historií, a svým zápletem pro historii Skotska, o které i přednášel. Jako velký milovník skotské historie a Skotska samotného podpořil vznik Skotského parlamentu.⁸⁷

Tento oblíbený skotský spisovatel se narodil roku 1909 v Glasgow. Základní vzdělání získal v *George Heriott's School* v Edinburghu a po studiích začal pracovat v pojišťovně svého strýce. V roce 1933 si vzal za manželku May Jean Campbell Grieve, se kterou měl dvě děti, Frances May a Philipa. Jeho první kniha, kterou napsal v roce 1935, ve věku 25 let, byla vydavatelem odmítnuta. I přesto ho jeho žena nadále podporovala v psaní románů. Nigel Tranter poté napsal v průběhu let pár dalších románů, zasazených jak do prostředí historického Skotska, tak i do moderní Evropy, a dokonce napsal i pár knih pro děti. V psaní ho nezastavila ani druhá světová válka, ve které sloužil v královském dělostřelectvu. Během války napsal pár románů, ze kterých většina popisovala jeho životní zkušenosti během války. Jeho nejvýznamnějším a nejrozsáhlejším dílem byla pěti dílná série *The Fortified House in Scotland*, která obsahovala strukturu a historii úplně každého hradu a zámku v tehdejší Skotsku. Tato série byla postupně vydávána mezi lety 1962 – 1971. Během práce na sérii *The Fortified House in Scotland* se Tranter setkal s velkým počtem zajímavých historických postav a událostí, které potom využil jako základ svých románů.⁸⁸

Nigel Tranter napsal přes 130 knih, z nichž některé jsou psané pod jeho pseudonymem Tye Tredgold. Jak bylo zmíněno výše, Nigel Tranter psal ve svých románech o významných událostech Skotska a významných historických postavách.

---

⁸⁶BBC News. *Flu blamed for death of Scottish author* [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/1/hi/scotland/596720.stm>

⁸⁷RAMPANT SCOTLAND. *Famous Scots - Nigel Tranter (1909-2000)* [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.rampantscotland.com/famous/blfamtranter.htm>

⁸⁸BOOK SERIES IN ORDER. *Nigel Tranter* [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.bookseriesinorder.com/nigel-tranter/>

Z historických postav uvedu například: William Wallace, Rob Roy MacGregor, Robert Bruce, King James II, Macbeth, Marie Stuartovna - královna Skotska, a další.⁸⁹

4.4.1 *MacGregor's Gathering*

Tento román je prvním dílem trilogie zvané *The MacGregor*. Příběh je zasazen na začátek 18. století (1706 – 1708) a odehrává se, jak na Vysočině, tak ve Skotské nížině. Celý příběh vypráví o životě a dobrodružstvích Gregora MacGregora, synovce Roba Roye. Hlavním hrdinou není pouze synovec Roba Roye, ale důležitou roli tu zastupuje i on sám. V popisu obou mužů se dozvídáme, že Rob Roy je muž malé výšky, robustní postavy, širokých ramen, ale i přesto působí dojmem mimořádné síly a moci. Toto dílo zachycuje Roba Roye v období, kdy je mu přes třicet let, stále má kouzlo osobnosti a je plný energie. Vzezření silného horala mu dodává nejen osobitý šmrnc, ale i jeho ohnivě rudé vlasy a knír. Jak můžeme vidět na portrétu Roba Roye od neznámého umělce (v příloze na obrázku č. 5), Nigel Tranter popsal vzezření Roba Roye věrohodně.

Hlavní hrdina popsaný Nigelem Tranterem, je mladý synovec Gregor Ghlun Dubh MacGregor z Glengyle, vysoký, životem kypící mladý muž se světlými vlasy a srdečným hlasem. Gregor získal přezdívku Ghlun Dubh díky jeho zvláštnosti, která se na jeho těle vyjímalala vzhledem k jeho zlatavým vlasům. Ghlun Dubh v gaelštině nebo anglicky Black Knee, odkazovala na jeho černé mateřské znaménko na koleni. Nigel Tranter upřesňuje příbuzenský vztah mezi Gregorem a Robem Royem:

„All men knew of Rob's affection for his dead brother's son, the young chieftain of Glengyle, ...“⁹⁰

Důkaz, že tento údaj napsal autor správně, nalezneme na stránkách genealogie klanů, kde zjistíme, že Gregorovi otec zemřel v dětství.⁹¹

Děj knihy začíná v roce 1706 na *Lammas Day*, anglickém festivalu oslavujícím sklizeň, kam přicházejí lidé z části Skotska o přibližné rozloze 2 000km², aby projevíli úctu Robu Royovi a přivedli dobytek jako odměnu a vzdání holdu. Při této příležitosti se na zdejším trhu stane první incident, kdy se Gregor dostává do potyčky s honákem ze Skotské nížiny, který ubližuje teleti. Honák potyčku prohraje a Gregor nejdříve

---

⁸⁹RAMPANT SCOTLAND. *Famous Scots - Nigel Tranter* (1909-2000) [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.rampantscotland.com/famous/blfamtranter.htm>

⁹⁰TRANTER, Nigel. *MacGregor's Gathering*. London: Coronet, 1974, str. 11

⁹¹LYTHGOE, Darrin. *Clan Macfarlane Genealogy* [online]. [cit. 2018-10-27]. Dostupné z: <https://www.clanmacfarlanegenealogy.info/genealogy/TNGWebsite/getperson.php?personID=I23877&tree=CC>

přikazuje v gaelštině nejbližšímu mladíkovi, aby honáka odtáhl pryč, a poté dvěma přihlížejícím rozkazuje v angličtině, aby odešli.⁹² Na tomto incidentu můžeme poukázat na využití obou jazyků v tehdejší době. Jejich mateřský jazyk byla gaelština, ale vzhledem k uzavírání obchodů i mimo skotské území bylo zapotřebí dobře ovládat anglický jazyk.⁹³

V příběhu se mladý Gregor na tržišti zamiluje do Mary Hamilton, která tudy projíždí se starým přítelem Roba Roye, Robertem Buchananem z Arnprioru. Při tomto setkání se Robert Buchananem zmiňuje:

„You mind, in that damnable business in Edinburgh – when they pulled Atholl down with the forgeries, ... Three years past, it would be...?“⁹⁴

Tato ukázka z knihy odkazuje na historické události a postavy, jež nalezneme v knize *The Jacobite Risings in Britain* od historika Lenmana. Mluví se zde o prvním vévodovi z Athollu, Johnu Murray, který měl rozepře s Lovatem Fraiserem o dědictví pozemků. Lord Lovat Fraser se snažil očernit jméno vévody z Athollu a nepřímo ho obviňoval z účasti na Jakobitském spiknutí proti královně Anně. Plán proti Athollovi byl odhalen, ale tato aféra měla za následek odvolání Johna Murraye z jeho pozice ve vládě. Tato rozepře mezi dvěma šlechtici probíhala v roce 1703.⁹⁵

Při rozhovoru se Robert Buchanan též zmiňuje o své cestě do Ameriky a poměrech ve Skotsku a Anglii:

„Then to the Americas – to try to save something from the Darien business, see you. Then London itself – the lions’ den. ... the lions are purring now, with plenty to digest in their bellies, and auld Scotland dead just, dead...“⁹⁶

Historik Lenman uvádí, že v porovnání s Anglií byla situace ve Skotsku špatná, díky hladomoru v předchozích letech 1695 – 1699. Zmíněný *Darien Business* je pokus Skotska zbohatnout na koloniích v Americe, kde získali území v Panamské šíji.⁹⁷ Do kolonie byly v průběhu let poslány dvě expedice, bohužel obě dvě selhaly. Důvody celého ztroskotání tohoto ambiciózního plánu byly politické, ale i prosté jako v jiných koloniích v Americe při prvním osidlování. Umístění kolonie bylo nešťastné: neúrodná

---

⁹² TRANTER, Nigel. *MacGregor's Gathering*. London: Coronet, 1974, str. 12 - 14

⁹³ SMOUT, T. C. *A History of the Scottish People, 1560-1830*. London: Fontana Press, 1998, str. 312

⁹⁴ TRANTER, Nigel. *MacGregor's Gathering*. London: Coronet, 1974, str. 23-24

⁹⁵ LENMAN, Bruce. *The Jacobite Risings in Britain, 1689-1746*. London: Eyre Methuen, 1980, str. 73-74

⁹⁶ TRANTER, Nigel. *MacGregor's Gathering*. London: Coronet, 1974, str. 24

⁹⁷ LENMAN, Bruce. *The Jacobite Risings in Britain, 1689-1746*. London: Eyre Methuen, 1980, str. 75-76

země, rozšiřující se nemoci, nezájem místních indiánů obchodovat se Skoty, nájezdy Španělů a udělení zákazu obchodování Skotů s anglickými koloniemi a loděmi, vydané samotným králem, měly za následek bankrot celého podniku a navrácení přeživších Skotů do domoviny. Skoti věřili, že jejich šance na samostatnost byly zákeřně zmařeny Angličany a jejich rozhořčení hrálo roli v nadcházejících Jakobitských povstáních.⁹⁸

Příběh pokračuje po odjezdu kočáru s Robertem Buchanem a krásnou Mary Hamilton, kdy se Gregor vydává na vlastní dobrodružství, které dostal za úkol od Roba Roye. Tento den byl prvním dnem Gregora, kdy se mohl přímo podílet na činnosti highlandské hlídky. Se skupinou mužů odjíždí na farmu muže, který nepřivedl krávy jako platbu za ochranu před zloději. Gregor mu musí dát malou lekci, avšak muž je připraven a předem si zaplatil na obranu členy klanu, jež byl odsouzen a vyvlastněn vládou. Na dvoře farmáře se strhne potyčka a Gregor vychází jako hrdý vítěz a odjíždí se stádem krav a býkem zpět za strýcem.⁹⁹

Historie často zmiňuje zvyky skotského obyvatelstva a jejich způsob života, které se můžou zdát cizincům přinejmenším zvláštní. V této části knihy můžeme pozorovat činnost highlandské hlídky, jejíž součástí byl Rob Roy. Farmáři, který se zdráhal zaplatit za ochranu před zloději, mělo být odebráno několik krav jako potrestání. Rob Roy a jeho hlídka poskytovala ochranu dobytka před zloději, avšak získání souhlasu majitele dobytka se někdy neobešlo bez potíží. Farmářova souhlasu k ochraně bylo docíleno pomocí nepřímého vydírání, kdy učiněná nabídka byla vyslovena se skrytou výhružkou, které každý rozuměl. Pokud Rob Roy nedostane práci ochraňovat dobytek, je velká šance, že bude dobytek brzo ukraden.¹⁰⁰

Po svém návratu se Gregor poprvé setkává s plukovníkem Hookem ze Saint Germans, o kterém se dozvídáme, že je zapřisáhlý Jakobita, který přicestoval z Francie po rozhovorech s králem Jakubem Stuartem VIII (Starý pretendent), aby vyburcoval skotské klany pozvednout své zbraně ve jménu krále. Mladý Gregor a Rob Roy se vydávají na cesty, aby navštívili klany a přesvědčili jejich vůdce k podpoře povstání svou účastí jak poskytnutím mužů, tak i financemi. První setkání klanů týkající se povstání proběhlo na půdě lorda Breadalbanea, známého též jako John Campbell nebo

---

⁹⁸IBEJ, Dr. Mike. *The Darien Venture* [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z:

http://www.bbc.co.uk/history/british/civil_war_revolution/scotland_darien_01.shtml

⁹⁹TRANter, Nigel. *MacGregor's Gathering*. London: Coronet, 1974, str. 10 - 53

¹⁰⁰LYTHGOE, Darrin. *Clan Macfarlane Genealogy* [online]. [cit. 2018-10-27]. Dostupné z:

<https://www.clanmacfarlanegenealogy.info/genealogy/TNGWebsite/getperson.php?personID=I23877&tree=CC>

galským jménem Mac Cailein Mhic Donnachaidh, zkráceně Iain Glas, které neměl rád. Rob Roy a Gregor byli pokrevně spřízněni s lordem Breadalbanem, přes Robovu matku, která byla první sestřenice lorda Breadalbana. Rob Roy a jeho klan nesměl od roku 1693 používat jméno MacGregor a proto v očích zákona používali jméno Campbell. Nicméně toto spojení neměli v lásce. Díky setkání klanů byly probrány náležitosti jako přibližné datum povstání, pomoc z Francie, rozdělení úkolů a závazné vyslovení každého klanu k příspěví počtem mužů a financí. Další den bylo celé setkání ukončeno podepsáním *Bond of Association* všech přítomných klanů, přičemž se strhla horlivá diskuze, kdo by se měl podepsat jako první. Lord Breadalbane byl vyzván Robem Royem za všeobecného souhlasu, aby podepsal listinu jako první. Všichni zúčastnění si nebyli jistí jeho loajalitou k povstání a báli se jeho možné zrady v případě ztroskotání celého plánu. Ovšem lord všechny nemile překvapil, když se na listinu podepsal svým gaelským jménem, pod kterým ho znali jen Skoti.¹⁰¹

Výše zmíněnou listinu *Bond of Association* se mi nepodařilo nalézt v historických pramenech ani internetových zdrojích. Chybějící údaje či celá listina možná není zachována z důvodu potupy selhání anglického vojska, je také pravděpodobné, že listina nikdy neexistovala, anebo byla bezpečně zničena. Nicméně toto jsou pouze mé domněnky o daném problému. V historii Skotska můžeme nalézt zmínky, že podobné listiny byly napsány již dříve v 17. století.¹⁰²

Děj knihy pokračuje rozpuštěním společenství Jakobitů po podepsání zmíněné listiny. Povstání bylo naplánováno na 1. května roku 1707, po podepsání *Act of Union*, které nebylo ve Skotsku populární a způsobilo vlnu nepokojů v Edinburku a Glasgow. Díky vrtkavé podpoře francouzského krále nedošlo v roce 1707 k povstání. Povstání bylo odloženo na rok 1708. Sjednocení zemí bylo stále více nepopulární, zavedené daně vážně zasáhly do ekonomiky Skotska, obchod měl vážné problémy, *Darienův plán* ztroskotat a splácení rovného dílu národního dluhu Anglie bylo nemožné. Lid požadoval zrušení sjednocení, avšak neměli skotského zástupce a jejich zraky se začaly znovu upínat k Jakobovi VIII. Nastala příhodná doba pro vylodění krále na skotské pevnině. Rob Roy a MacGregor opět jezdili celou krajinou, aby přesvědčili klany k podpoře krále, nicméně po návratu zpět obdrželi špatné zprávy. Realizaci povstání

---

¹⁰¹TRANTER, Nigel. *MacGregor's Gathering*. London: Coronet, 1974, str. 54 - 123

¹⁰²Letters of John Grahame of Claverhouse, Viscount of Dundee, str. 41 [online]. [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: <https://archive.org/stream/lettersofjohng1500grahuoft#page/40/mode/2up>

nebylo přáno, jelikož od samého začátku docházelo k problémům. První problém bylo onemocnění krále a oddálení celého povstání. Druhý problém bylo špatné počasí, které po vyplutí v půlce května zpomalovalo francouzskou flotilu. I přes bouře a protivítr byl kapitál flotily znepokojen anglickou flotilou, která je pronásledovala. Další problém vyvstal při speciálním úkolu jedné z lodí, která měla doručit francouzské zlato na ostrov Skye, avšak přistála sto mil jižně od svého cíle na území nepřítele. Gregor a Rob se vydávají na cestu, aby zachránili zlato a dva zajaté Francouze, jež znali plány povstání. Po úspěšném dobrodružství, kdy je vše zachráněno, přijíždějí domů, kde na ně čeká zdrcující zpráva, že se král vrací zpět do Francie. Kapitán flotily dal signál k návratu, kvůli strachu z útoku anglické flotily, nicméně jedna loď tento signál nepostřehla a plula dál k břehům Skotska. Naneštěstí na této lodi nebyl král Jakub VIII, jinak by historie mohla dopadnout jinak.¹⁰³

V této části knihy zmiňuje Nigel Tranter několik dobových faktů, které bych ráda rozebrala na pozadí historie. Za prvé: významným milníkem pro jakobitskou vzpouru v roce 1708 bylo podepsání a zavedení *Act of Union* dne 1. května. 1707, při němž došlo ke sjednocení Anglického a Skotského království a ke vzniku společného parlamentu. K prosazení přispěl od samého začátku John Campbell, 11 hrabě a druhý vévoda z Argyll, který byl jedním z pověřenců královny Anny. Úkolem těchto pověřených skotských politiků bylo vyjednávání o podmínkách dohody o sjednocení. Nicméně došlo k přijetí dohody, která se stěží mohla zamlouvat skotskému národu a vyústilo k násilným nepokojům v Edinburku, Glasgow a po celé zemi. Neúspěch *Darienova plánu* hrál též roli v přijetí *Act of Union*, jelikož tato úmluva poskytovala kompenzaci akcionářům ve výši investic s 5% úrokem. Za druhé: z knihy *The Jacobite Wars* Johna Robertse se dozvídáme o úloze plukovníka Nathaniela Hooke, který byl pověřen samotným francouzským králem Ludvíkem XIV, aby vyhodnotil situaci ve Skotsku. Francouzský král chtěl využít bouřlivé nevole Skotů, vůči *Act of Union*, k invazi na anglickou půdu za podpory skotských jakobitů. Hooke poslal králi nadšené zprávy o bojechtivosti Skotů, nicméně tyto zprávy získal z druhé ruky. Tímto Colonel Hooke přesvědčil francouzského krále Ludvíka XIV k poslání 21 fregat, vojáků a krále Jakuba VIII v březnu roku 1708. Nicméně Marshal de Matignon a Admiral de Forbin nebyli v této kampani zainteresovaní. Sám admirál de Forbin řekl do očí francouzskému

---

¹⁰³TRANTER, Nigel. *MacGregor's Gathering*. London: Coronet, 1974, str. 114 - 223

králi, že celý plán má zoufalou naději na úspěch. Marshal de Matignon musel být podplacen, aby přijal vedení nad oddíly. Od samého začátku provázelo plavbu neštěstí. Král Jakub dostal spalničky a plavba byla odložena, počasí se zhoršilo a díky špatné navigaci, dopluli severněji, než měli v plánu. Při vylodění u města Crail se průzkumný tým setkal pouze s malou hrstkou Jakobových stoupenců. Flotila se vydala severněji pronásledovaná flotilou pod vedením admirála George Bynga. Francouzská flotila během pronásledování ztratila několik lodí a zamířila zpátky do Francie.¹⁰⁴

Příběh od Nigela Trantera pokračuje v roce 1708, kdy se anglická vláda snažila vojenským zákrokem zabránit dalším nepokojům a pokusům o povstání. Tyto plány nebyly zdárně provedeny až do konce. Probíhalo zatýkání, ale lidé pro nedostatek důkazů byli následně propouštěni. Hledali se zrádci koruny, které čekala šibenice. Šlo zejména o lorda Drummonda, vévodu z Atholl, Stirling of Garden, Breadalbane. Po několika měsících od neúspěšného povstání se k Robu Royovi a Gregorovi dostala zpráva, že lord Breadalbane měl u sebe podepsanou listinu *Bond of Association*, kterou předal do rukou anglickým vojákům výměnou za vlastní imunitu. Všem podepsaným hrozila smrt kvůli velezradě, které se tímto činem dopustili. Naštěstí celou situaci zachránil Rob s Gregorem, kteří přepadli anglické vojáky v údolí na cestě do města Stirling a listinu zničili.¹⁰⁵

Z historických pramenů vyčteme, že vévoda z Atholl a Breadalbane byli zatčeni kvůli podezření ze sympatizování s Jakobity, stejně jako hrabata z Aberdeen, Erroll, Nithsdale, Strathmore a Marsichal. Tranter v knize uvádí jen pár z nich. Tito skotští gentlemani získali svou svobodu pomocí zaplacení částky od 3,000 do 5,000 liber. Zatčení byli i vůdci klanů, Ewan Cameron z Lochiel, Alan MacDonald z ClanRanald, Alasdair MacDonald z Glengarry, Robert Stewart z Appin a MacDonald z Keppoch.¹⁰⁶

Tranter ve své knize několikrát píše o incidentech, které byly způsobeny používáním jména MacGregor, které bylo zakázáno od roku 1693 jako potrestání za účast v Jakobitské vzpouře u Killienckie v roce 1689. V této bitvě bojovali mimo Roba Roye i jeho otec a nejstarší bratr John. Rob Roy si poté mění v očích zákona

---

¹⁰⁴ROBERTS, John L. *The Jacobite Wars: Scotland and the Military Campaigns of 1715 and 1745*. Edinburgh, str. 8-10

¹⁰⁵TRANTER, Nigel. *MacGregor's Gathering*. London: Coronet, 1974, str. 224 - 253

¹⁰⁶ROBERTS, John L. *The Jacobite Wars: Scotland and the Military Campaigns of 1715 and 1745*. Edinburgh, str. 10

příjmení na Campbell, po své matce, avšak nadále používá své rodné. I Gregor MacGregor se ke svému jménu hrdě hlásil, i při střetnutí s anglickými vojáky.¹⁰⁷

Nicméně i používání jména Campbell nebylo ve Skotsku v tehdejších i nyníjších dobách šťastné. V 17. století sice pomalu ustávaly války mezi klany, nicméně v roce 1692 se odehrál krutý incident, při němž došlo k masakru členů klanu Macdonaldů v údolí Glencoe. Celé Skotsko bylo rozhořčeno, a i dodnes v některých částech země není rozumné hlásit se ke jménu Campbell. Nebylo mnoho potrestaných, jedním odsouzeným za velezradu byl tehdy hrabě Breadalbane, který byl uvězněn na pár dní v Edinburském hradu.¹⁰⁸

4.4.2 *The Clansman*

Příběhová část druhého dílu trilogie nám popisuje problémy Roba Roye v roce dalšího jakobitského povstání 1715, jeho synovec Gregor je v knize zmíněn okrajově. Problémy, které doprovázejí Roba Roye po celou knihu, jsou nastíněny hned v úvodu v rozhovoru Jamese Gramaha, hrabě z Montrose, a jeho přítele Johna Grahama z Killearn. Tito dva gentlemani se domluvili na postupu, jak připravit Roba Roye o jeho pozemky. Hrabě z Montrose již dříve půjčil Royovi 1 000 skotských liber a chtěl je od Roye splatit, i když věděl, že ten rok byl špatný pro obchodníky s dobyt看kem a Rob Roy nebude schopný dluh uhradit. V této době nebyl vévoda z Argyll přítomen v zemi a hrabě Breadalbane byl v nemilosti u královny Anny díky účasti v předchozím povstání a tak tito dva vlivní muži nemohli v této záležitosti Robu Royovi pomoci. Následně byl vydán zatykač na Roba Roye a po několika neúspěšných pokusech o jeho zatčení, byl znovu postaven mimo zákon a stal se z něj psanec. V knize Tranter uvádí, že Rob Roy se nepodvolil spravedlnosti, aby neupadl v obvinění i celý klan, jehož byl kapitánem. Při jednom ze zatčení, jehož byl přítomen John Graham z Killearn došlo k založení požáru v domě Roba Roye v Craigmoylen a k vyhnání jeho rodiny. Od té doby se Rob Roy zdržoval mimo svůj domov a rodinu. Útočiště našel ve skotské divočině, kde přespával v jeskyni.¹⁰⁹

Základní linie příběhu se od začátku knihy opírá o řadu historických faktů. Rob Roy byl kapitán skotského klanu, kterého chránili a podporovali dva velcí vůdci klanu

---

¹⁰⁷ LYTHGOE, Darrin. *Clan Macfarlane Genealogy* [online]. [cit. 2018-10-27]. Dostupné z:

<https://www.clanmacfarlanegenealogy.info/genealogy/TNGWebsite/getperson.php?personID=I23877&tree=CC>

¹⁰⁸ MCGOWAN, Charlene. *The Massacre Of Glencoe 1692* [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.thesonsofscotland.co.uk/themassacreofglencoe1692.htm>

¹⁰⁹ TRANTER, Nigel. *The Clansman*. London: Coronet, 1974, str. 8-40

Campbellů - vévoda z Argyllly a hrabě Breadalbane. Bohužel se Roy pravděpodobně neprávem ocitl v nelehké situaci, jakožto muž postavený mimo zákon a zapírající své pravé jméno, když byl obviněn z vyhýbání se spravedlnosti a podvodnému bankrotu. Vévoda z Montrose vyslal svého činitele J.G. z Killearn, aby vyhnal jeho manželku s dětmi z domova. V těchto těžkých časech se Rob Roy skrýval v jeskyni na břehu jezera Lomond, blízko Inversnaid.¹¹⁰

Podle historických pramenů se Rob Roy ode dne vyhoštění jeho rodiny rozhodl s příslušníky klanu k otevřené válce proti vévodovi z Montrose a Grahamu z Killearn. Grahama z Killearn unesl Roy na břeh jezera Katrine odkud ho lodí odvezl na menší ostrov, kde ho držel proti jeho vůli do rozhodnutí o jeho propuštění. Rob Roy se zapřísáhl vykonávat pomstu vůči vévodovi z Montrose po celý svůj zbytek života.¹¹¹

Nigel Tranter únos Grahama z Killearn ozvláštnil o příběh Royovi manželky, která byla na ostrov přivezena kvůli osobní pomstě. Rob Roy ji zde tohoto muže vydal, aby sama rozhodla o jeho smrti. Nicméně jeho žena ho přesvědčila, aby Grahama z Killearn propustil bez újmy na zdraví. Při jeho propuštění po něm Rob Roy poslal vzkaz vévodovi z Montrose:¹¹²

„And tell you James Graham of Montrose, from me, that our account is not yet closed, whatever. I think that it will not be closed while he and I still live.“¹¹³

Nigel Tranter čerpal z historie tyto okolnosti, které vedli k vyhnání Royovi rodiny z domova, únos Grahama z Killearn a následující budování anglické tvrze. Anglické vojsko se rozhodlo vybudovat novou tvrz nedlouho poté, co zničili dům Roba Roye. Anglická tvrz měla stát na území u Inversnaid blíže Arklet Water, které si Rob Roy nárokoval. Vojáci měli velmi nelehký úkol v území nepřítelů, kde si nemohli dovolit odložit svou zbraň, jelikož je neustále pozorovali muži z klanu MacGregorů. Sám Rob Roy o tvrzi věděl a podařilo se mu tvrz dvakrát zničit, ještě než byla postavena.¹¹⁴

O této události se můžeme dočíst v knize, kde se Rob Roy rozhořčuje nad neoprávněným stavěním tvrze na jeho pozemku:

---

¹¹⁰LYTHGOE, Darrin. *Macfarlane Families & Connected Clans Genealogies*, [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.electricscotland.com/history/domestic/vol3ch3f.htm>

¹¹¹SCOT CLANS. *Rob Roy MacGregor*. [online]. [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: <http://www.scotclans.com/scotland/scottish-myths/heroes-villain/robroy/>

¹¹²TRANter, Nigel. *The Clansman*. London: Coronet, 1974, str. 246-252

¹¹³Tamtéž, str. 252

¹¹⁴SCOT CLANS. *Rob Roy MacGregor*. [online]. [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: <http://www.scotclans.com/scotland/scottish-myths/heroes-villain/robroy/>

„Those walls are to be thick, strong, my goodness. It is a castle that they are making. A fort. As Royal's my Race – they are for building a fort on my land!“¹¹⁵

V uvedené citaci nacházíme výrok „*Royal's my Race*“, jenž je mottem klanu MacGregorů. Poukazuje na skutečnost, že tento klan se pyšní jedním ze svých předků, který příslušel ke královské linii. Griogair byl zakladatel klanu MacGregorů a také syn krále Alpine, skotského krále z 9. století.¹¹⁶

V příběhu Rob Roy v tomto období svého života neřeší pouze svoji osobní pomstu, ale také blížící se povstání, při kterém pomáhá opět sjednotit klany v boji za krále Jakuba Stuarta. K tomuto povstání přispěla i jedna důležitá skotská politická osobnost, John, hrabě z Mar.¹¹⁷

Historik Bruce Lenman popisuje život hraběte Johna Erskina z Mar, skotského politika, který se přidal na stranu Jakobitů a začal je plně podporovat, především kvůli osobnímu neštěstí, při kterém došlo ke zničení jeho dosavadní politické kariéry. Za vlády královny Anny Stuartovny od roku 1714 zastával John z Mar funkci státního tajemníka. Po smrti královny Anny byl o svou funkci připraven a to novým následovníkem trůnu, Jiřím I. I přesto, že byl John z Mar jedním z velkých zastánců zákona *Act of Union*, který byl ve Skotsku nepopulární, po svém politickém pádu se plně odevzdal přípravám a průběhu povstání.¹¹⁸

Tyto události nalezneme i v příběhu knihy Nigela Trantera. Rob Roy ještě před svým příjezdem na první setkání Jakobitů vyjadřuje své pochybnosti o oddanosti hraběte Johna z Mar. Tento muž nebyl známý Jakobita a při jeho vysokém politickém postavení by si mohl dovolit zradit Jakobity. Přesto se Rob Roy vydává na setkání i se svým synovcem Gregorem z Glengyle.¹¹⁹

V průběhu roku 1714 bylo zdraví královny Anny velice chatrné a všichni s obavami či nadějí vyhlíželi její skon. Královna Anna zemřela v srpnu roku 1714. Jiří I. Hanoverský se prohlásil králem a připlul do Anglie, která ho pokojně přijala za svého vládce. Bohužel v tomto období bezvládní a nejistoty nepodnikli Jakobité ani samotný Jakub III. žádné kroky k prosazení svých cílů – tedy dosazení Stuartovského

---

¹¹⁵TRANTER, Nigel. *The Clansman*. London: Coronet, 1974, str. 63-64

¹¹⁶SCOT CLANS. *Rob Roy MacGregor*. [online]. [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: <http://www.scotclans.com/scotland/scottish-myths/heroes-villain/robroy/>

¹¹⁷TRANTER, Nigel. *The Clansman*. London: Coronet, 1974, str. 139

¹¹⁸LENMAN, Bruce. *The Jacobite Risings in Britain, 1689-1746*. London: Eyre Methuen, 1980, str. 126

¹¹⁹TRANTER, Nigel. *The Clansman*. London: Coronet, 1974, 139

následovníka na trůn. Poté co byl John z Mar odvolán z funkce Státního tajemníka, svolává setkání Jakobitů k projednání dalšího postupu Jakobitského povstání, jednalo se o tajnou honitbu jelenů. Jak ve své knize uvádí Tranter:¹²⁰

„... Mar announced himself to be King James's Lieutenant in Scotland – omitting to mention that he held no commission to the effect – and summoned all loyal supporters of His Majesty to assemble for a tinchal, or hunting-match, on the Braes of Mar ..“¹²¹

V historických pramenech si můžeme potvrdit, že John z Mar tuto tajnou schůzku svolal bez souhlasu či pověření Jakuba III a to v září roku 1715. Jednalo se o soukromý lov jelenů, který se odehrál na severovýchodě Skotské Vysočiny, Braes of Mar, daleko od nezvaných hostů. Zde také byla poprvé pozvednuta jakobitská standarta.¹²²

V závěrečné části knihy autor stručně popisuje vývoj událostí jakobitského povstání, jež se odehrálo roku 1715. Příběh se v celé knize soustředí na život Roba Roye a tudíž i jeho úlohu v bitvách. Po skončení tajné schůzky ovládli Jakobité více jak polovinu země bez boje. Inverness bylo získáno veteránem MacKintoshem z Borlum. Město Aberdeen se rozhodlo přidat na stranu Jakuba III, který zde byl prohlášen za krále hrabětem Marischalem. Dundee, Dunkeld, Montrose, Brechin a Forfar, města severo-východní části země se také přidaly na stranu Jakuba III. Ve městě Fife došlo k menší bitvě, ale Jakobité získali moc. Jakobitské vojsko se zdržovalo v městě Perth od září roku 1715, kde čekali na příjezd krále, nicméně král Jakub III. nepřišel. Naneštěstí v tomto roce zemřel i francouzský král Ludvík XIV. a dočasný regent odmítl dát souhlas k vyplutí krále Jakuba III. John z Mar pobízel krále, aby z Francie vyplul i bez slíbené armády a zbraní. Prodlévání způsobilo odchod mužů a nabírání spojenců na straně nepřítele. Anglická vojska pod vedením Johna Campbella, vévody z Argyll, byla ve městě Stirling, kde držela pod svou kontrolou most Allan přes řeku Forth. Jakobité potřebovali tuto řeku překročit, aby mohli zaútočit na svého nepřítele. Skotské počasí a příroda způsobily rozvodnění řeky a zabránily rychlé pohyblivosti jakobitského vojska, které potřebovalo najít místo k přebrodění. Rob Roy byl vyslán se svými muži na misi s cílem najít tento vhodný brod. Nicméně byli ze svého úkolu odvoláni a povoláni do bitvy. Rob Roy se svými 300 muži se vydal směrem k místu zvané

---

¹²⁰TRANTER, Nigel. *The Clansman*. London: Coronet, 1974, str. 179- 201

¹²¹Tamtéž, str. 201

¹²²LENMAN, Bruce. *The Jacobite Risings in Britain, 1689-1746*. London: Eyre Methuen, 1980, str. 127

Ardoch blízko města Dunblane, kde se měli připojit k divizi Horalů. Cestou u města Kinbuck narazili na anglickou hlídku a to zapříčinilo jejich zdržení. Jakobité pod vedením Johna z Mar se vydali z města Perth zaútočit na anglická vojska. Nicméně anglická armáda pod vedením vévody z Argyll se přesunula z města Stirling severněji, aby se setkala s Jakobity u Sheriffmuiru. Bitevní pole Tranter popisuje jako:¹²³

„... it represented chaos, widespread, comprehensive and appalling. Men were moving in every direction, too, in large numbers and small – and many, it could be seen, did not move at all.“¹²⁴

Po příjezdu k místu bitvy, zhodnocení situace a vyslechnutí několika horalů se Rob Roy rozhodl nezapojit do bitvy i přes velké protesty jeho synovce, jenž chtěl obhájit čest klanu. Ve skutečnosti v bitvě zvítězila pravá křídla obou vojsk. Pravé křídlo Jakobitů rozbilo pravidelné uskupení levého pluku pod vedením generála Withama. Část jakobitského pravého křídla se vrátila zpět, aby zaútočilo na nepřítele z boku. Zatímco levé jakobitské křídlo bylo rozdraceno rychlým jednáním vévody z Argyll, který po zjištění stavu pravého křídla, vyslal svou kavalerii. Nejlepší kavalerii na světě – *The Royal Scots Greys*. Mar v tuto chvíli vykřikl varování: „Cavalry on the right!“ Avšak tato špatně zvolená slova, způsobila odklon jakobitské kavalerie z levého křídla, která zamířila směrem doprava a zanechala za sebou zbytek klanů. Celá jakobitská levá strana zkolabovala. Po tomto útoku zavládl na bojišti zmatek. Neschopnost Johna z Mar vést armádu do bitvy a jeho unáhlené rozhodování vedlo ke ztrátě mužů a vítězství. Nicméně ani vévoda z Argyll neodcházel jako vítěz, nýbrž se stáhl pod rouškou noci. Neúčast klanu MacGregorů sužovalo Roye i po několika uplynulých týdnech, kdy cítil zahanbení z neúčasti v bitvě. Jeho důvody byly zřejmé, nechtěl obětovat životy svých mužů, pro tak nicotnou věc jako je čest.¹²⁵

Jakobité se roku 1715 dočkali příjezdu svého krále, jenž po pouhém měsíci znovu odjel do Francie. Po jeho odplutí se Jakobité obávali potrestání. Tranter ve své knize ironicky popisuje jeho pobyt ve Skotské Vysočině:

---

¹²³TRANTER, Nigel. *The Clansman*. London: Coronet, 1974, str. 204 - 223

¹²⁴Tamtéž, str. 223

¹²⁵Tamtéž, str. 222- 237

„King James had come-and gone- spending a fantastic month in the North-east, holding revise, levees and investitures, conferring honours, ...“¹²⁶

Andrew Lang píše ve své knize *A Short History of Scotland*, že král James III. připlul do Skotska v prosinci 1715. Nicméně jeho lehkomyšlné a bezstarostné vystupování bylo pro Jakobity znechucující a odrazující. Jakobitská armáda postrádala zásoby jídla i střelného prachu a nemohla se dostatečně bránit dalším vojenským střetům. Vše bylo prohrané. Král Jakub III se vydal na naléhání Johna z Mar zpět do Francie. John z Mar utekl s králem ze země a skotské klany se rozutekly do svých domovů. Tím skončilo povstání v roce 1715.¹²⁷

V historickém prameni *The Jacobite Wars* od historika Johna L. Robertse se dozvídáme některé detaily z bitvy, které Nigel Tranter uvedl ve svém příběhu. Průběh bitvy a zničení pravých křídel vojsk na obou stranách proběhlo stejně, jako je popsáno v příběhu. John Erskine z Mar měl šanci na vítězství, nicméně selhal jako velitel Jakobitské armády. I přes početnější převahu dovolil vévodovi z Argyll určovat pozdější vývoj dění na bitevním poli. Mar také selhal ve vedení bitvy díky neznalosti způsobu boje skotských horalů. Tito muži byli nedisciplinovaní a jejich způsob boje byl spíše silový než taktický. Bitva u Sheriffmuir byla začátkem konce jakobitského povstání v roce 1715.¹²⁸

Z historie se dozvídáme, že Rob Roy byl v době bitvy u Sheriffmuiru kapitánem klanu a jeho úkolem bylo vést muže do boje. Nicméně jeho muži zůstali mimo dění bitvy jako disciplinovaní strážci a pozorovali postupné stažení horalů z levého křídla. Tento čin nebyl nijak hrdinský, ale Rob Roy tím neodsoudil životy svých mužů v již prohrané bitvě. Toto tvrzení je v povědomí lidí a také jej nalezneme v článku na internetové stránce.¹²⁹ Nicméně jak bylo již na začátku této podkapitoly zmíněno, Rob Roy byl chráněn Johnem Campbellem, druhým vévodou z Argyllu, tím stejným člověkem, který vedl anglické vojsko proti Jakobitům. Historik Roberts zmiňuje, že jakýkoliv nápad k přebrodění řeky Forth byl smeten ze stolu, vzhledem k tomu, že jediný, kdo je mohl převést přes řeku, byl Rob Roy, kterému nemohli důvěřovat.

---

¹²⁶TRANTER, Nigel. *The Clansman*. London: Coronet, 1974, str. 246

¹²⁷LANG, Andrew. *A Short History of Scotland*. Merchant Books, 2005, str. 102

¹²⁸ROBERTS, John L. *The Jacobite Wars: Scotland and the Military Campaigns of 1715 and 1745*. Edinburgh, str. 47

¹²⁹SCOT CLANS. *Rob Roy MacGregor*. [online]. [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: <http://www.scotclans.com/scotland/scottish-myths/heroes-villain/robroy/>

Všichni si byli vědomi, že se v jakobitském táboře vyskytuje špión. Pravděpodobně všechny plány vynášel sám Rob Roy, který měl úzké vztahy s Johnem Campbellem. Tudíž do detailu popsany průběh hledání vhodného brodu Robem Royem a jeho muži je smyšlený a neopírá se o historická fakta.¹³⁰

David Stevenson sepsal život Roba Roye ve své knize „*The Hunt for Rob Roy: The Man and the Myth*“, ve které nalezneme skrytou tvář Roba Roye. Rob Roy nejenom jako romantický hrdina, ale také muž, jenž obchodoval s tajemstvími Jakobitů. Po neúspěšném povstání docházelo v roce 1725 ke kapitulování mnoha mužů z Vysočiny. Rob Roy napsal velmi výmluvný dopis generálovi Wadeovi, který se na jeho základě přimluvil ve prospěch Roye. Rob Roy chtěl údajně vstoupit do řad hannoverského vojska, avšak byl stíhán za dluh vůči hraběti z Montrose. Jeho pokus o narukování by tedy skončilo zatčením. V Royovo prospěch také hrál fakt, že při každé příležitosti posílal zprávy o úmyslech Jakobitů Argyllovi, jenž mu na oplátku pomohl splatit již zmíněný dluh. Známy příběh o jeho neaktivitě v bitvě u Sheriffmuiru mu také napomohl k získání milosti na konci roku 1725, kdy se stal zcela svobodným mužem bez postihu. Rob Roy nadále spolupracoval s generálem Wadem jako jeho výzvědný agent.¹³¹

4.4.3 *Gold for Prince Charlie*

Poslední díl trilogie románů o Robu Royovi a klanu MacGregorů nás zavede do doby po prohrané bitvě u Cullledonu. Jádrem příběhové linie se točí okolo útěku prince Karla Eduarda Stuarta, kterému pomáhá do bezpečí hlavní hrdina Duncan MacGregor, syn Gregora MacGregora. Bezprostředně po stažení z bitevního pole míří Gregor se svými přeživšími muži směrem k místu Drummossie Moor, kde se údajně má skrývat princ Karel. Princ zde setrvává ve společnosti O'Sullivanova, pobočníka generála, starého sira Thomase Sheridanova a lorda Elchoa. Po svém příchodu Gregor informuje prince a jeho společníky o novinkách z bitvy. O'Sullivan obviňuje klan MacDonaldu z nezapojení se do boje, protože jim nebylo dovoleno bojovat v pravém křídle první linie. Nicméně tento klan je obhajován Gregorem:

---

¹³⁰ROBERTS, John L. *The Jacobite Wars: Scotland and the Military Campaigns of 1715 and 1745*. Edinburgh, str. 20 - 43

¹³¹STEVENSON, David. *The Hunt for Rob Roy The Man and the Myths*. Edinburgh, str. 197-199.

„Who talks of Clan Donald not fighting, Storekeeper? If they were slow to charge, they were slower still to leave the field! They did not leave the field, I say. They have not left it yet, whatever. Because they are dead, all dead.“¹³²

Dozvídáme se, že klan MacDonaldů nebyl jediným z poražených, Keppoch, Lochgarry, Mackintosh, Chisholm, Dillonův regiment, lord Strathallan a další zemřeli na bitevním poli. Lord Lochiel unikl z bitvy za pomoci svých lidí z důvodu vážného zranění, které zapříčinilo jeho nemožnost pohybu, jelikož byl postřelen do obou kotníků.¹³³

Historik Lenman uvádí, že spousta náčelníků klanů byla po bitvě těžko k sehnání nebo těžce zraněná. Jako příklad uvádí význačného Lochiela, který byl během bitvy u Cullodonu postřelen kartáčovým nábojem, jenž vážně poranil jeho dva kotníky.¹³⁴

V příběhu se po obdržení nových zpráv z bitvy začalo celé uskupení hádat o dalším postupu prince. O'Sullivan trval na návratu prince Karla do Francie, aby přivezl slíbené muže, zbraně a peníze, a vrátil se za rok zpět do Skotska s posilami. Lord Elcho trval na setrvání prince ve Skotsku a shromáždění jeho rozptýlené armády v místě Ruthven, okres Badenoch.¹³⁵

Díky zápiskům jezuitského kněze Giulio Cesare Cordara se dozvídáme o debatě mezi princem a jeho muži. Lord Elcho byl mladý arogantní velitel, který naléhal na prince, aby se odebral do hor v kraji Badenoch a neutíkal zpět do Francie, což by vedlo ke zklamání skotských horalů. Naopak Thomas Sheridan nazval Elchoa hlupákem a princovi poradil, aby se vrátil zpět do Francie.¹³⁶

„Ye will not turn the clock back, thus. The die is cast. 'Tis France for ye now ,
lad. The only thing, at all, at all. ...“

Princ Karel vyslechl všechny názory a skutečnost, že angličtí dragouni pod vedením Cumberlanda prohledávali okolí a popravovali Jakobity, přiměla prince k odchodu na jih k Strathnairn a dál k moři do Francie. Princ vydal rozkaz, aby se muži rozešli do svých domovů a pouze s několika společníky vyrazil na cestu. Mladý Lovat,

---

¹³²TRANTER, Nigel. *Gold for Prince Charlie*. Coronet ed. London: Hodder & Stoughton, 1992, str. 11

¹³³Tamtéž, str. 9 -21

¹³⁴LENMAN, Bruce. *The Jacobite Risings in Britain, 1689-1746*. London: Eyre Methuen, 1980, str. 260

¹³⁵TRANTER, Nigel. *Gold for Prince Charlie*. Coronet ed. London: Hodder & Stoughton, 1992, str. 9 -21

¹³⁶LENMAN, Bruce. *The Jacobite Risings in Britain, 1689-1746*. London: Eyre Methuen, 1980, str. 260

Sheridan, O'Sullivan, Hay, kapitán O'Neil, Ned Burke a Duncan MacGregor doprovázeli a chránili prince.¹³⁷

Od historika Bruce Lenmana se dozvídáme, že anglické jednotky ve Skotsku spadaly pod vévodu z Cumberlandu; tyto jednotky byly známé svou krutostí. Sám Cumberland používal drsné metody i ve svých oddílech, nebylo mu cizí ani bičování nebo oprátka. Domovi obyčejných Skotů byly vypleněny a spáleny, dobytek rozehrán a jejich pluhu a vybavení rozbity.¹³⁸

V průběhu cesty dorazilo vyčerpané uskupení ke dveřím Simona Fräsera, jeho syn Master of Lovat bojoval za prince Karla. Simon Fraser pozval všechny ke stolu a vyzvídal od svého syna, zda měl možnost v bitvě pozvednout meč. Jeho syn se přiznal, že ve chvíli kdy se zapojil do bitvy, byla již prohraná. Naděje Simona Fräsera, že by jeho klan nemusel být přímo zapojen a trestně stíhán, rychle pohasly. Simon Fraser se snažil během večere přesvědčit prince Karla, ať pokračuje ve svém poslání a znovu zburcuje klany u Loch Arkaig. Duncan v tichosti poslouchal rozhovor mezi princem a Fraserem, o kterém bylo známo, že rychle mění strany a nedorazil se svými muži k bitvě u Cullodenu. Nicméně i přesto si ho princ vážil, možná díky skutečnosti, že byl jedním z největších vůdců klanu, který mohl poskytnout tisíce mužů. Přesto princ zasvěcuje svého hostitele do plánů na útěk zpět do Francie pomocí lodí, jež mají údajně čekat na pobřeží, kde se před několika měsíci vylodil. Přes veškeré okolnosti není princ zcela slepý k chování Simona Fräsera a sám naznačuje jeho protimluvy:

„And yet you, my lord, not so long ago, were naming me ... what was it? A mad and unaccountable gentleman, I think. Yes, such a one, for coming to Scotland at all, without a French army, urging me to return thither, and assuring that all that you could offer me, in these circumstances, were your prayers!“¹³⁹

Princ se nechává přesvědčit a vydává rozkazy k setkání u jezera Arkaig, kde setrvává po tři dny. Simon Fraser souhlasí, že sám pošle svým lidem jeho vlastní instrukce. Nicméně se princ žádné podpory v novém plánu nedočká - nikdo nedorazí.¹⁴⁰

Historik Roberts uvádí, že princ Karel skutečně navštívil během svého útěku dům Simona Fräsera, lorda z Lovat, *Gortuleg House* (dnes *Gorthleck*). Tato návštěva prince

---

¹³⁷TRANTER, Nigel. *Gold for Prince Charlie*. Coronet ed. London: Hodder & Stoughton, 1992, str. 9 -21

¹³⁸LENMAN, Bruce. *The Jacobite Risings in Britain, 1689-1746*. London: Eyre Methuen, 1980, str. 261-263

¹³⁹TRANTER, Nigel. *Gold for Prince Charlie*. Coronet ed. London: Hodder & Stoughton, 1992, str. 29

¹⁴⁰Tamtéž, str. 24 - 34

zpečetila osud Simona Fräsera, když byl později zajat anglickým vojskem. Lord z Lovat, skutečně přesvědčil prince Karla k pokusu sjednotit vojsko u místa zvané Murlaggan blízko jezera Arkaig. Bohužel od těchto plánů odstoupili, kvůli slabé odezvě.¹⁴¹

Po tomto nešťastném pokusu o znovu povstání se princ rozhodl uprchnout ze Skotska. Na cestě je však přepaden a unesen skupinou Horalů, kteří chtějí získat odměnu vypsanou na jeho královskou výsost. Cumberland nechal vypsát odměnu na prince Karla v hodnotě 30 000 liber za mrtvého či živého. Princ Karel je i se svojí eskortou propuštěn jedním z Horalů. Skupina se rozdělí na několik částí a princ pokračuje s dalšími 3 muži bez koní, až dorazí k místu Glen Pean, kde Duncan potkává Caroline Cameron, jejíž otec byl kapitánem Locheilova regimentu.¹⁴²

Duncan spolu s princem přechkávají v pohostinnosti Caroline Cameron, od které se dozvídají zprávu o francouzských lodích blízko místa Arisaig. Francouzské lodě mohou vézt zbraně a vojsko nebo také mířit zpět do Francie. Karel posílá Duncana do Achnacarry za Lochielem, pro radu o dalším možném postupu. Znovu povstat nebo prchnout.¹⁴³

Lochiel zdůrazňuje Duncanovi, že je důležité, aby princ zůstal přítomen ve Skotsku. Za tohoto předpokladu by bylo možné znovu svolat muže, ukrývat prince a čekat na pomoc Francie. Duncan se vydává na cestu dříve kvůli blízkému se vojsku z Fort William. Nicméně princ nečeká na domluvený čas návratu Duncana a vydává se k lodím k Loch Boisdale, Outer Islands.¹⁴⁴

Pravdivost o únosu a pohostinnosti Caroline Cameron se můžeme přesvědčit v knize *The Jacobite Wars: Scotland and the Military Campaigns of 1715 and 1745* od historika Robertse. Tato skutečnost byla přidána do příběhu Nigelem Tranterem pro zdramatizování děje. Z historických faktů víme, že na prince byla vypsána odměna ve výši 30 000 liber a žádný Skot ho nezradil. Při svém útěku princ zamíří na západ k jezeru Arkaig, kde nachází úkryt ne u Caroline Cameron, ale nýbrž u Donalda Camerona z Glenpean, kde princ čeká na novinky od jeho vojenských velitelů. Princ poté vyráží na ostrov Skye, ale místní převozník ho kvůli bezpečnosti převezve na Vnější Hebridy. 7 března zahlédne princ z vrcholu jednoho z ostrovů, dvě francouzské lodě,

---

¹⁴¹ROBERTS, John L. *The Jacobite Wars: Scotland and the Military Campaigns of 1715 and 1745*. Edinburgh, str. 175- 183

¹⁴²TRANTER, Nigel. *Gold for Prince Charlie*. Coronet ed. London: Hodder & Stoughton, 1992, str. 34 - 57

¹⁴³Tamtéž, str. 57 - 65

¹⁴⁴Tamtéž, str. 72-82

které vypluly z Francie ještě před porážkou u Cullodenu. Jak se dále dozvídáme v příběhu, tyto lodě vezly zásoby zbraní a zlata, 40 000 francouzských zlatých mincí. 30. dubna přistály na jezeře Loch na Uamh.¹⁴⁵

Další finanční pomoc byla poskytnuta vévodou z Yorku, který vyslal v dubnu roku 1746 kapitána Johna "Spanish John" Macdonella. Spanish John vezl princovi dopisy od vévody a také 3 000 liber.¹⁴⁶

V příběhu přichází jako první finanční pomoc z Francie od vévody z Yorku, které posílá po Young Scotusovi („Spanish John“). Young Scotus a Duncan se setkávají a poté spolu setrvávají až do konce knihy. Druhá finanční i materiální pomoc přichází v podobě dvou francouzských lodí (*Bellona* a *Mars*), které zakotvily v Loch nan Uamh, kde jakobitští stoupenci začali s vynášením nákladu (zbraně, munice, zlato). Tento náklad se ukrýval do okolních jeskyň, kterých zde bylo nespočet. Při vykládání však došlo ke krádeži dvou barelů zlata z osmi. Duncan a Scotus byli pověřeni toto ukradené zlato najít a přivést. Nicméně tito dva muži se rozhodli zlato skrýt pro návrat prince Karla, když byli svědky chamtivého rozdělení zbytku peněz mezi klany. Při hledání jedné části ukradeného zlata se Duncan dostal do zajetí anglické hlídky a následně měl být převezen do Fort William k vévodovi z Cumberland. Naštěstí se Duncanovi při převozu podařilo utéct a vrátit se zpět do Glen Pean, kde se znovu setkává s princem, jenž se vydává do údolí Beasdale, odkud vyplouvaly francouzské lodě zpět do Francie.¹⁴⁷

Skutečná identita a život hlavního hrdiny Duncana MacGregora je těžce dohledatelná. V knize od autora Nigela Trantera byl Duncan, syn Gregora MacGregora, známého taktéž jako „Black Knee“ a synovec Roba Roye, hlavním hrdinou. Bohužel se mi nepodařilo dopátrat přímou spojitost mezi Duncanem a Gregorem MacGregorem.¹⁴⁸ Podle neoficiálních zdrojů se může jednat o adoptovaného synovce Roba Roye.¹⁴⁹ Autor článku *The Clan Gregor in the last Jacobite rising of 1745-46* Lawrie Peter uvádí více jmen, se kterými je možné spojit Duncana MacGregora. V roce

---

¹⁴⁵ROBERTS, John L. *The Jacobite Wars: Scotland and the Military Campaigns of 1715 and 1745*. Edinburgh, str. 198 - 200

¹⁴⁶Col. Gregor 'Ghlun Dhu' MacGregor (Graham), of Glengyle, [online]. [cit. 2018-08-26]. Dostupné z: <http://www.clanmacfarlanegenealogy.info/genealogy/TNGWebsite/getperson.php?personID=I26208&tree=CC>

¹⁴⁷TRANTER, Nigel. *Gold for Prince Charlie*. Coronet ed. London: Hodder & Stoughton, 1992, str. 83 -210

¹⁴⁸Capt. John "Spanish John" Macdonell [online]. [cit. 2018-08-26]. Dostupné z:

<https://www.clanmacfarlanegenealogy.info/genealogy/TNGWebsite/getperson.php?personID=I20034&tree=CC>

¹⁴⁹Rob Roy MacGregor, [online]. [cit. 2018-08-26]. Dostupné z: <https://www.geni.com/people/Rob-Roy-MacGregor/6000000004132218326>

1788 vydává svůj deník Duncan MacPharrie, kterého Sheila MacGregor po prozkoumání důkazu považuje za Duncana Drummond nebo MacGregora ze Strathyre, který byl společně se syny Roba Roye zapleten do únosu v roce 1750.¹⁵⁰ Přes všechny tyto údaje se nedozvídáme nic detailnějšího ze života Duncana MacGregora.

Nigel Tranter v předmluvě první knihy uvádí, že jsou tyto knihy fikcí, avšak při jeho detailnějším popisu psaní děl zjišťujeme, že tyto romány jsou historickými romány. Jak můžeme vidět v první větě:

„This is fiction – though the background and most of the characters are factual.“¹⁵¹

Popsané incidenty v knihách se snaží věrohodně vylíčit představu o hlavních hrdínech a incidentech zasazených do bouřlivého Skotska na začátku 18 století. Tyto incidenty sbíral Tranter z velkého výběru folklorních příběhů, legend a historie.¹⁵²

Nigel Tranter přenáší historii do románové podoby přidáním romantické fikce do historických faktů. Některé postavy, incidenty, detaily byly vymyšleny za účelem podpořit celistvost a jedinečnost charakterů a příběhů. V třetí knize *Gold for Prince Charlie* přidává romantický příběh Duncana McGregora a Caroline Cameron k historické pravdivé události, již bylo pozdní příplutí francouzské lodí. V druhé knize uvádí Tranter vlastní interpretaci, proč se Rob Roy nezúčastnil bitvy u Sherrifmuir a v první knize zasazuje do historie milostný příběh o synovci Roba Roye.¹⁵³

Věrohodnosti děl také přispívá používání skotského nářečí a skotské gaelštiny např.: „mo ghraidh“¹⁵⁴ („my love“) nebo slova „gillie“ (osobní sluha nebo strážce skotského náčelníka klanu) či „garron“ (malý robustní poník používaný hlavně ve Skotsku).¹⁵⁵

Podle typologie Mocné a Peterky bychom zařadili historickou románovou trilogii do typu mimetického a to z důvodů popsaných výše.

---

¹⁵⁰LAWRIE, Peter. *The Clan Gregor in the Last Jacobite Rising of 1745-46* [online]. 2017 [cit. 2018-07-10]. Dostupné z: <http://glendiscovery.com/macgregor45.htm>

¹⁵¹TRANTER, Nigel. *MacGregor's Gathering*. London: Coronet, 1974, str. 7

¹⁵²Tamtéž, str. 7

¹⁵³VINSON, James. *Twentieth-Century Romance and Gothic Writers*. Macmillan Publishers Limited, 1982, str. 671.

¹⁵⁴ [online]. [cit. 2018-08-26]. Dostupné z: <http://www.scotland.com/forums/language/10556-translation-confirmation.html>

¹⁵⁵DICTIONARY [online]. [cit. 2018-08-26]. Dostupné z: <http://www.dictionary.com/browse/gillies>

5 Závěr

Tématem, kterým se zabývala tato diplomová práce, byla historická a literární analýza historických románů zasazených do 18. století ve Skotsku. V první polovině teoretické části byl vymezen pojem historického románu a rozepsány různé typologie tohoto žánru. Druhá polovina teoretické části se zabírala stručným popisem historie před i během jakobitských povstání od roku 1706 do roku 1745. Byly zde shrnuty důvody a motivace skotských horalů k pozvednutí zbraní proti anglické vládě a snaze dosadit právoplatného následovníka trůnu.

V praktické části byl vždy úvodem představen jednotlivý spisovatel či spisovatelka a byla stručně sepsána jejich autobiografie. Prvním v této části byl známý spisovatel sir Walter Scott, od kterého jsem si vybrala román *Rob Roy*, jenž je zasazen do období okolo roku 1715. Díla od Nigela Trantera byla zasazena do různých období. První dílo *MacGregor's Gathering* začíná v roce 1706, v období podepsání *Act of Union*. Pokračování *The Clansman* nás vneslo do období roku 1715a poslední kniha *Gold for Prince Charlie* z této trilogie popisuje události v roce 1745. Dílo *Devil Water* od Anny Seton pokrývá období od povstání 1715 až do let po posledním povstání. Nicméně kniha *The New Road* se odehrává v období prozatímního klidu v roce 1733. Spisovatelé se inspirovali nejvíce obdobími roku 1715 a 1745, kdy se odehrávaly dvě nejdůležitější jakobitská povstání.

Dalším hlavním tématem praktické části bylo analyzování těchto vybraných děl. Pokud se podíváme na popsané postavy, zjistíme, že nejvíce reálných postav, které žily v minulosti, použila spisovatelka Anya Seton. Spisovatelé si většinou vypomáhali fiktivními postavami. V díle *Rob Roy* od sira Waltera Scotta byla hlavní postava a její nejbližší okolí zcela vymyšlené, pouze reálné byly vedlejší postavy Roba Roye a jeho rodiny. Nigel Tranter se ve svých dvou dílech z trilogie drží autentičnosti, co se týče postav, nicméně v závěrečném díle je hlavním hrdinou fiktivní postava. Tento spisovatel nás nejvíce dopodrobna a pravdivě seznamuje s hlavními hrdiny od popisu jejich vzezření, milostného života až po menší detail jako je přezdívka hrdiny. Kniha Neila Munroa můžeme v tomto bodě srovnat s použitím reálných postav jako je tomu u sira Waltera Scotta v *Rob Royovi*.

Při porovnávání děje s historickými fakty dojdeme k závěru, že každé dílo se od sebe liší mírou použití historických detailů. Nicméně, kde autor díla ubral

na historických detailech, vynahradil popisem atmosféry té doby a postoje Skotů vůči Angličanům a naopak. Nejvíce do detailů doby a převážně jakobitských povstání zabruslil Nigel Tranter. Sir Walter Scott se povstání roku 1715 dotkl ke konci příběhu a z této události pro svůj příběh použil pouze malou část. Anya Seton vzala obecné historické údaje o povstání v roce 1715 a 1745 a převážně se zaměřila na detailnější popis přípravy a průběh bitvy ve městě Preston a v pozdějších událostech dopodrobna nezabíhá. Neil Munro v knize *The New Road* popisuje autenticky stavbu této nově budované cesty do Skotské vysočiny a život Simona Fräsera a jeho manželky.

V této diplomové práci jsem porovnávala historická díla od čtyř autorů. Neil Munro, Walter Scott a Nigel Tranter jsou rození Skoti, nicméně jediná Anya Seton je amerického původu. Tento rozdíl je patrný po jazykové stránce jejich děl. Anya Seton nepoužívá skotskou angličtinu nebo gaelštinu, zatímco ostatní zmínění autoři nás na každé stránce zahrnují skotskou angličtinou, které je místy těžké rozumět. Kromě toho dílo Waltera Scotta se zdá být jako jedna dlouhá věta. Všechny autory spojuje použití letopočtů, zlomových historických okamžiků a hrdinů ke zvýraznění a podtržení vybrané historické doby.

6 Summary

This diploma thesis, *Jacobite Risings and its Reflection in Literature*, deals with historical and literary analysis set in 18 century during Jacobite rebellions and risings. The chosen historical novels from four authors were compared and analyzed with the historical facts to find out if the history in the plot of each novel is only background or the main theme.

This diploma thesis is divided into two main parts, theoretical and practical. The theoretical part begins in the second chapter which focuses on the characterization of the genre historical novel, describing the types and its development. In this chapter the main literature critics are Dagmar Mocná, Josef Peterka, Blahoslav Dokoupil, Ladislav Nagy and a foreign critic György Lukács. The theoretical part continues with general description of the atmosphere and first signs of dissatisfaction of Scottish people when their King James II abdicated. The two main Jacobite risings in 1715 and 1745 were briefly described in the theoretical part and later in detail - in the practical part of the diploma thesis.

The fourth chapter is practical part and deals with the analysis of the chosen historical novels. The aim of this part was to analyze six historical novels from four authors and compare them. The very first step was to read the novel and find historical events and look for the authenticity of their description. The next step was to realize if the history in the book is only background or the main theme. At the end of each novel is a brief literature analyse. The first analyzed novel is *Rob Roy* by Walter Scott which took place in 1715 before and during the Jacobite rising. Although the main character does not take part in the rising, the mood and setting of the era is described very well and is historically accurate. All authors used their imagination and put fictional characters in the story, some less than others. The most fictional characters contain the story *Rob Roy* by Walter Scott and *The New Road* by Neil Munro. The real characters were mainly used by famous and well-known Scottish author Nigel Tranter. The second novel is from Neil Munro *The New Road* which describes the construction of a new road which leads to the Scotland. This book is set in the 1733 between the Jacobite rebellions and contains less historical facts than other novels. The only woman author and American is Anya Seton and her book *Devil Water* was analyzed. Anya Seton used less historical facts and Scottish Gaelic. The last analyzed novels is trilogy written by Nigel Tranter, each book has different main character and is full of historical facts.

The last part of this diploma thesis is a conclusion, which summarize the results of the analysis and compares the historical novels. The aim is to describe findings in differences and similarities among the chosen historical novels.

Bibliografie

Primární literatura

MUNRO, Neil. *The New Road*. Edingurgh: B&W Publishing, 1994. ISBN 1873631340.

SCOTT, Walter. *Rob Roy*. New York: Oxford University Press, [2008]. ISBN 978-019-9549-887.

SETON, Anya. *Devil water: a novel*. Boston: Mariner Books, 2014. ISBN 978-054-4240-407.

TRANTER, Nigel. *Gold for Prince Charlie*. Coronet ed. London: Hodder & Stoughton, 1992. ISBN 9780340187678.

TRANTER, Nigel. *MacGregor's gathering*. London: Coronet, 1974. ISBN 9780340187692.

TRANTER, Nigel. *The clansman*. Coronet ed. London: Coronet, 1974. ISBN 9780340187685.

Sekundární literatura

BARTHORP, Michael. *The Jacobite Rebellions, 1689-1745*. London: Osprey Pub, 1982. ISBN 978-0850454321.

BORROW, George. *Celebrated Trials: And Remarkable Cases of Criminal Jurisprudence, from the Earliest Records to the Year 1825; Volume 3*. Wentworth Press, 2016. ISBN 978-1177780094.

DOKOUPIL, Blahoslav. *Český historický román 1945 - 1965*. Praha: Československý spisovatel, 1987.

KASTAN, David Scott., ed. *The Oxford encyclopedia of British literature*. Oxford: Oxford University Press, 2006. ISBN 01-951-6921-2.

LANG, Andrew. *A Short History of Scotland*. Merchant Books, 2005. ISBN 978-1603863094.

LENMAN, Bruce. *The Jacobite Risings in Britain, 1689-1746*. London: Eyre Methuen, 1980. ISBN 978-1898218203.

LUKÁCS, György. *The historical novel*. Lincoln: University of Nebraska Press, 1962. ISBN 0803279108.

MOCNÁ, Dagmar a Josef PETERKA. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha: Paseka, 2004. ISBN 807185669x.

NAGY, Ladislav. *Palimpsesty, heterotopie a krajiny: historie v anglickém románu posledních desetiletí*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3232-2.

ROBERTS, John L. *The Jacobite Wars: Scotland and the Military Campaigns of 1715 and 1745*. Edinburgh. ISBN 1902930290.

SMOUT, T. C. *A History of the Scottish People, 1560-1830*. London: Fontana Press, 1998. ISBN 00-068-6027-3.

STEVENSON, David. *The Hunt for Rob Roy The Man and the Myths*. Edinburgh, 2006. ISBN 1841584835.

STRÍBRNÝ, Zdeněk. *Dějiny anglické literatury II*. Academia, 1987. ISBN 21 030 87.

SZECHI, Daniel. *The Jacobites: Britain and Europe 1688-1788*. Manchester University Press, 1994. ISBN 0719037743.

THOMSON, A.T. *Memoirs of the Jacobites of 1715 and 1745*. Volume II. London: Richard Bentley, New Burlington Street, 1845.

VINSON, James. *Twentieth-Century Romance and Gothic Writers*. Macmillan Publishers Limited, 1982. ISBN 978-1349061297.

Elektronické zdroje

BBC Four. *King George I*. In: [online]. [cit. 2018-08-26]. Dostupné z:

<http://www.bbc.co.uk/programmes/profiles/3RWQGrN1KFwwX4bb55Hz3h6/king-george-i>

BBC News. *Flu blamed for death of Scottish author* [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z:

<http://news.bbc.co.uk/1/hi/scotland/596720.stm>

BBC Two. *Neil Munro* [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z:

<http://www.bbc.co.uk/programmes/profiles/51RlcrYyV6dW0hRrDTsFJ1c/neil-munro>

BOOK SERIES IN ORDER. *Nigel Tranter* [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z:

<http://www.bookseriesinorder.com/nigel-tranter/>

Capt. John "Spanish John" Macdonell [online]. [cit. 2018-08-26]. Dostupné

z: <https://www.clanmacfarlanegenealogy.info/genealogy/TNGWebsite/getperson.php?personID=I20034&tree=CC>

Col. Gregor 'Ghlun Dhu' MacGregor (Graham), of Glengyle, [online]. [cit. 2018-08-26].

Dostupné

z: <http://www.clanmacfarlanegenealogy.info/genealogy/TNGWebsite/getperson.php?personID=I26208&tree=CC>

CUMMINS, Gerald. *Old Roads of Scotland: The Military Roads of Scotland* [online]. [cit.

2018-10-03]. Dostupné z: http://www.oldroadsofscotland.com/military_roads.htm

DICTIONARY [online]. [cit. 2018-08-26]. Dostupné

z: <http://www.dictionary.com/browse/gillies>

- DOUGLAS JOHN, Nimmo. *Charles Radclyffe, "5th Earl of Derwentwater"* [online]. In: [cit. 2018-08-26]. Dostupné z: <https://www.geni.com/people/Charles-Radclyffe-5th-Earl-of-Derwentwater/6000000002188524360>
- DOUGLAS JOHN, Nimmo. *James Radclyffe, 3rd Earl of Derwentwater* [online]. In: [cit. 2018-08-26]. Dostupné z: <https://www.geni.com/people/James-Radclyffe-3rd-Earl-of-Derwentwater/6000000002188524323>
- FOWLER, Glenn. *Anya Seton, Author of 'Foxfire' And Other Novels, Is Dead at 86* [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/1990/11/10/obituaries/anya-seton-author-of-foxfire-and-other-novels-is-dead-at-86.html>
- IBEJI, Dr. Mike. *The Darien Venture* [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: http://www.bbc.co.uk/history/british/civil_war_revolution/scotland_darien_01.shtml
- JOHNSON, Ben. *Queen Anne. In: Historic UK* [online]. [cit. 2018-08-26]. Dostupné z: <https://www.historic-uk.com/HistoryUK/HistoryofBritain/Queen-Anne/>
- LAWRIE, Peter. *The Clan Gregor in the Last Jacobite Rising of 1745-46* [online]. 2017 [cit. 2018-07-10]. Dostupné z: <http://glendiscovery.com/macgregor45.htm>
- LIBBY. *Anya Seton* [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <https://www.overdrive.com/creators/67697/anya-seton>
- LYTHGOE, Darrin. *Clan Macfarlane Genealogy* [online]. [cit. 2018-10-27]. Dostupné z: <https://www.clanmacfarlanegenealogy.info/genealogy/TNGWebsite/getperson.php?personID=I23877&tree=CC>
- MacDonells of Barisdale [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.electricscotland.com/history/jacobites/chapter16.htm>
- MACKETHAN, Lucinda H. *The Setons* [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: http://www2.thesetonfamily.com:8080/directory/ETSetons_at_home.htm
- MCGOWAN, Charlene. *The Massacre Of Glencoe 1692* [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.thesonsofscotland.co.uk/themassacreofglencoe1692.htm>
- Memoirs of the Jacobites [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.electricscotland.com/history/jacobites/chapter16.htm>
- RAMPANT SCOTLAND. *Famous Scots - Nigel Tranter (1909-2000)* [online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.rampantscotland.com/famous/blfamtranter.htm>
- RENTON, Ronnie. *The Neil Munro Society* [online]. 1999 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.neilmunro.co.uk/biog.htm>
- Rob Roy MacGregor [online]. [cit. 2018-09-23]. Dostupné z: <https://www.undiscoveredscotland.co.uk/usbiography/mac/robroy/macgregor.html>
- Rob Roy MacGregor, [online]. [cit. 2018-08-26]. Dostupné z: <https://www.geni.com/people/Rob-Roy-MacGregor/6000000004132218326>

SCOT CLANS. *Rob Roy MacGregor*. [online]. [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: <http://www.scotclans.com/scotland/scottish-myths/heroes-villain/robroy/>

SCOTTISH NATIONAL DICTIONARY. *Dictionary of the Scots Language*, [online]. [cit. 2018-09-10]. Dostupné z: <http://www.dsl.ac.uk/entry/snd/thig>

SMYTHE, George. *Letters of John Grahame of Claverhouse, Viscount of Dundee*, Edinburgh, James Ballantyne and Co. 1826. [online]. [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: <https://archive.org/stream/lettersofjohng1500grahuft#page/40/mode/2up>

SUSANNE. *Adventures Around Scotland* [online]. [cit. 2018-10-27]. Dostupné z: <https://www.adventuresaroundscotland.com/scotland-travel-blog/inchcailloch>

[online]. [cit. 2018-02-10]. Dostupné z:

<http://www.hstgams.org/hstgWeb/hstgAMS/hstg.asp?ead=MS2&page=ead>

[online]. [cit. 2018-08-26]. Dostupné z: <http://www.scotland.com/forums/language/10556-translation-confirmation.html>

Přílohy

Obrázek č. 1: Sir Walter Scott (1771 – 1832)
(<https://upload.wikimedia.org>)

Obrázek č. 2: Neil Munro (1863 - 1930)
(www.theglasgowstory.com)

Obrázek č. 3: Anya Seton v den svatby
(thesetonfamily.com)

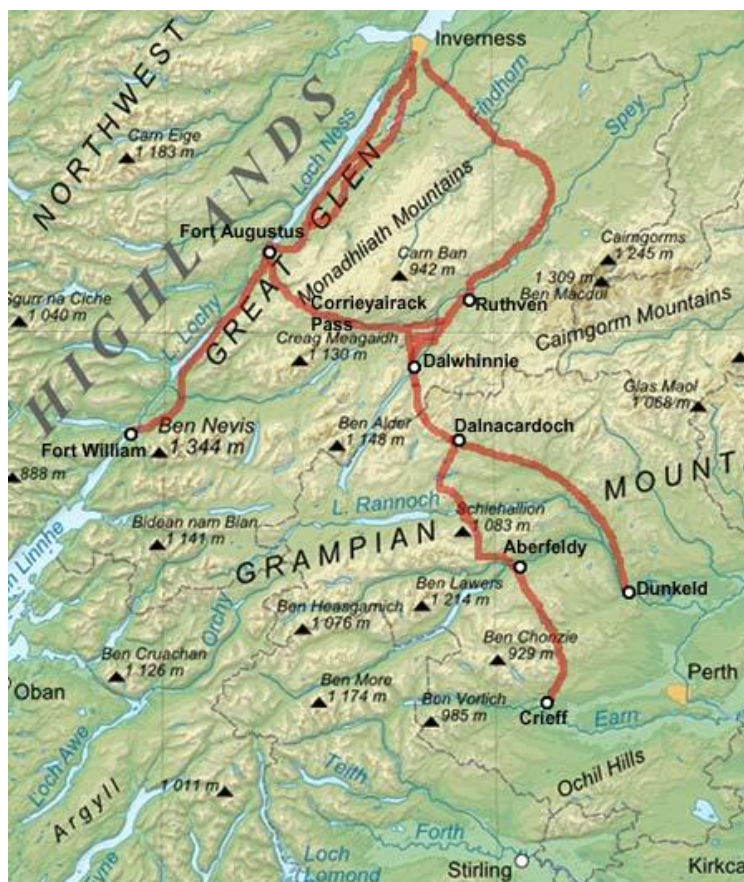
Obrázek č. 4: Nigel Tranter v roce 1999
(National Library of Scotland: digital.nls.uk)

Obrázek č. 5: Rob Roy (1671 – 1734)

(artuk.org)

Obrázek č. 6: Cesta generála Wadea

(www.olderoadsofscotland.com)